

УсакІуэ, уэрэдус Къанкъул ФІыцІэ

2-нэ нап.

Сулът ан Инал и **дехе**ІпуІсакэеахт

3-нэ нап.

EIIR игъэшышхъэхэр **яубзыху**

4-нэ нап.

«Макъамэр **ЛЪЭПКЪЫМ** и псэщ» **4-нэ нап.** >

Ленинград и лІыхъужьхэм я фэеплъу

Nº62 (24.344)

2022 гъэм накъыгъэм (майм) и 31, гъубж

Тхьэмахуэм щэ къыдок!

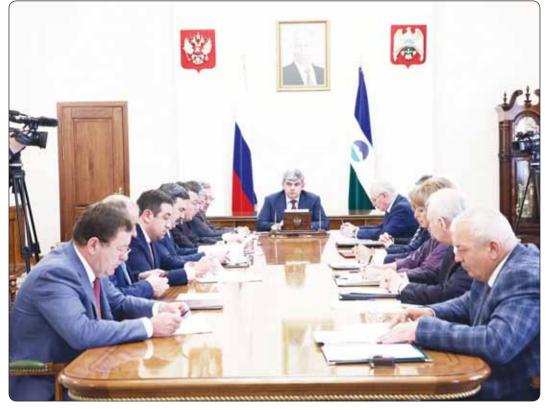
• И уасэр зы тумэнщ

КъБР-м и Іэтащхьэ КІуэкіуэ Казбек иджыблагъэ Правительствэм и Унэм щригъэкІуэкІащ «щІыналъэ сыхьэт» зэlущlэр. Абы хэтащ КъБР-м и Правительствэм и УнафэщІ Мусуков Алий. КъБР-м и Іэтащхьэм и Администрацэм и УнафэщІ Къуэдзокъуэ Мухьэмэд, КъБР-м и вице-премьер Хъубий Марат, республикэм и министерствэхэм я унафэщіхэр, къалэхэм. районхэм Іэтащхьэхэр. ЗэІущІэм къыщаІэтащ щІыналъэ зыужьыныгъэм и дежкІэ мыхьэнэшхүэ зиІэ

Іуэхугъуэхэр.

ЗЭХУЭСЫР къыщызэlуихым республикэм и Іэтащхьэм къыхигъэщащ, УФ-м и Президент Путин Владимир къащищІа къалэнхэм япкъ иткіэ, щіыналъэм щрагъэкІуэкІ социальнэ политикэм мы зэманым щынэхъыщхьэр щытыкІэ гугъум ихуа ціыхухэм, псом япэрауэ, бын зыпІ унагъуэхэм, защІэгъэкъуэныр арауэ зэрыщытыр. Абы зэрыжиІам-Къэбэрдей-Балъкъэрым зи ныбжьыр илъэси 8-м къыщыщІэдзауэ 17-м нэс ит ныбжьыщІэхэр щапІ унагъуэ мин 12,5-м щІигъум пособиехэр яІэрыхьакІэщ. Мэкъуауэгъуэм и 1-м къыщыщі эдзауэ республикэм шыхохто нэхъ маш э дыдэу ят лэжьапщІэмрэ пенсэм-

КъБР-м и Іэтащхьэм Правительствэм хэтхэмрэ щіыналъэхэм я унафэщІхэмрэ къалэн ящищащ а Іуэхур зэрекіуэкіым я нэіэ тра- деральнэ программэхэмрэ кіэрыдгъэху хъунукъым. Лэ- Іэщіагъэлі мини 4-м щіигъу. джэныгъэм Іэщіагъэлі ныбъэтыну, социальнэ дэІэпы-

Мыхьэнэшхуэ зиіэ Іуэхугъуэхэр

лъытэ хуащІыну. хуэзыгъазэхэм набдзэгубпіалъэ кіыхь къыхамыгъэкІыу ахэр къызытекІухьа Іуэхухэр тэрэз ящІыну, къэдэІэпыкъуныгъэхэри зыхуэфащэхэм и чэзум яІэрыхьэн зэрыхуейр зыщамы-

гъэгъупщэу. Лъэпкъ проектхэмрэ феди шыналъэм зэрышагъэ-

дэщ псэупіэ унэхэмрэ абы- щаублащ гъуэгу ухуэныгъэм, жьы хъуа гъуэташ цІыхухэр **ИЕХЕНУ**

Закъы- хэм зэрыхалъытэр. Апхуэ- зэманым ди республикэм школыр дзаплъэу яхущытыну икІи хэм къепха ухуэныгъэхэмрэ зыуххэм я къэпщытэныехьэліахэр, къалэхэм я гъэхэр егъэкіуэкіыныр. А теплъэхэр егъэфіэкіуэным, Іуэхуми гулъытэшхуэ щизэІущІэм. къы- зэрыщыжа!амк!э, мыгъэрей шіагъэкіыурэ псэупіэщіэхэм къэпщытэныгъэхэм хэтызэрагъэlэпхъуэм теухуахэр. нущ ціыху мин 13-м щіигъу. щіэ щыіэ іэмалхэм хэплъэ-«А унэтІыныгъэхэмкІэ зыІэ- Экзаменхэр щекІуэкІыну рыдгъэхьа ехъуліэныгъэхэм щіыпіэ 69-м щылэжьэнущ наіуэ къащіын хуейщ егъэжьыгъэхэр гъэзэшІэн хуейш Къэрал къэпшытэныгъэр

гъэ еджэгъуэщІэм зыхуэ-

лэжьыгъэхэри. Къапщтэмэ, еджапІэхэм я мылъку-техникэ лъабжьэр нэхъри ирагъэфІакІуэ, курыт школ 29-м ухуэныгъэ-зэгъэпэщыжыныгъэ лэжьыгъэхэр щокІуэкІ. 2022 - 2023 гъэ еджэгъуэщІэм ирихьэлІэу ди республикэм къыщызэlуахынущ «Зыужьыныгъэм и щіэдзапіэ» егъэджэныгъэ центру 37-рэ. Налшык дэт школ-интернат №1-м лэжьэн щыщІидзэнущ «До-брошкола» центрым. Къалащхьэм и курыт еджапІэ №11-м «Кванториум» ІэнатІэ иІэ хъунущ. Школ 13-м къызыхуэтыншэу щызэра-гъэпэщыжынущ спорт пэшышхуэхэр, еджапіэ 54-м иджыри хущіагъэувэнущ компьютер техникэщіэхэр.

ЩІыналъэм и егъэджэныгъэ ІэнатІэм къыпэщылъ къалэн нэхъыщхьэхэм ящыкъыхабелджылыкІащ егъэджэныгъэм и фlагъым хэгъэхъуэныр, лэжьыгъэм къыхыхьэ методикэ ІэмалыщІэхэр нэхъ шэщІауэ абы къыщыгъэсэбэпыныр. Апхуэдэу зэхуэсым шытепсэлъыхьащ егъэджакІуэхэр лэжьыгъэм нэхъри тегъэгушхуэнымрэ абыхэм ябгъэдэлъ Іэзагъым адэкІи хагъэхъуэнымрэ ехьэлІа Іуэхухэмри. Республикэм и Унафэщіым зэхуэсым хэтахэм къалэн ящищащ информатикэмкІэ, физикэмкіэ, химиемкіэ, математикэмкіэ егъэджакіуэхэр яхьэзыру лэжьыгъэ ІэнатІэкІи къызэрагъэпэщыжын папну. ЩІыналъэхэм я пашэхэм жьышІэхэр къыдэкІуэу, шэлІа хъуным

ТАМБИЙ Линэ.

къуныгъэхэр цІыхухэм зэра- защІэм щытепсэлъыхьым и чэзум икІи фІагъышхуэ зэрекІуэкІым кіэлъыплъыну, зэхуэсым щыжаіащ а унэ- яіэу», - къыхигъэбелджы- курыт школхэм щызэфlax еплъыкіэхэр. абы теухуауэ мыгурыlуэгъуэ тlыныгъэхэмкlэ ди республыкіащ Кіуэкіуэ Казбек. гуэр щыіэмэ, апхуэдэхэм гу- ликэр къэралым щыпэрыт-Дызэрыщыгъуазэщи, мы гъэхьэзырыным хуэгъэпса

Экзамен нэхъыщхьэр ят

Ди къцэш республикэхэм

КЪЭРЭШЕЙ-ШЭР-КъШР-м 11-нэ класс къыщызыуха еджакіуэ мини 2-м нэблагъэм /рысыбзэмкІэ Выуэ щыт къэрал экзаменхэр дыгъуасэ яташ.

«ЭКЗАМЕНХЭМ я нэхъыщхьэр - урысыбзэр 1800-м ят. Абы папщіэ щіыпіэ 17 къы-

зэдгъэпэщащ, 15-р курыт еджапІэхэм, 2-р - унагъуэм. Класс псоми видеокІэлъыплъыныгъэ щІагъэуващ, экзаменыр и кіыхьагъкіэ ятхащ, федеральнэ кіэлъыплъакlуэхэмрэ экспертхэмрэ щlэтащ», - жиlащ КъШР-м егъэджэныгъэмрэ щІэныгъэмкІэ и министр Кравченкэ

Министрым къыхигъэщащ экзаменыр сыхьэтищрэ ныкъуэкІэ зэрекІуэкІар. Зи узыншагъэм сэкъат иІэу унэм щылажьэхэм иджыри сыхьэтрэ ныкъуэрэ худыщіа-

Экзаменым кърикlуахэр мэкъуауэгъуэм и 17-м наlyэ хъунущ.

ЗэгурыІуэныгъэ зэращіыліэ

АБХЪАЗ. Сирие Хьэрып Республикэмрэ Абхъаз Республикэмрэ зыхъумэжыныгъэмкі́э я министрхэм зауэ Іуэхухэмкіэ зэдэлэмынеаж теухуа зэгурыІуэныгъэ зэращ Гыл Гащ. Аббас Махмуд Алирэ Ануа Владимиррэ тепсэ-

лъыхьащ зэныбжьэгъу къэралитіыр дзэ іуэхухэмкіэ дяпэкіэ зэрызэдэіэпыкъунум.

АБХЪАЗЫМ и Правительствэм и лыкіуэхэр, зыхъумэжыныгъэмкІэ и министрыр я пашэу, лэжьыгъэ ІуэхукІэ СХьР-м щыІэщ. Ахэр Сирием и къулыкъущІапІэм щрагъэблэгъам пщІэ къыхуащІу Абхъаз Республикэм и гимныр кърагъэуащ. АР-м икіа ліыкіуэхэм накъыгъэм и 27-м удз гъэгъахэр тралъхьащ Сэлэт мыц ыхум и фэеплъу Дамаск дэтым. Абы хэтащ сирие армэм и генералхэри.

НЭЩІЭПЫДЖЭ Замирэ.

Анэдэлъхубзэр унагъуэм щыІуну фыхуеймэ...

щіэмыхъуам и щхьэусыгъуэр щіышылэм Аргудан, адэкІэ-щэ» тхыгъэрщ. Ар тепсэлъыхьырт ди республикэм щыщ щІыналъэхэмрэ къуажэхэмрэ «Адыгэ псалъэ» газетыр щытезыдзахэм я бжыгъэм. Абы сыкъеджа нэужь, куэдрэ сегупсысри, сынэмытхэу схуэшэчакъым.

зыхыхьэ Тэрч районым щыщу псори зэхэту газетым Іэ щІэзыдзахэм я бжыгъэр зэрыхъур цІыху 299-рэщ. Къуажэ зырызу къиптуэмэ, нэхъыбэ дыдэ щытрадзар Болэтейрщ - 39-рэ. Адрей къуажэхэм 18 - 19 къыдэкІами аращ нэхъыбэ дыдэу. Ар дауэ? Уадыгэу, адыгэ унагъуэу зыкъэплъытэжу, адыгэбзэкІэ республикэм къыщыдэкІ газет закъуэр уи унэ кіуэці щіэмылъу? Абы иужькіэ «ди бзэр дакъузэ», «лъэпкъым гъуэгу къыдатыркъым», «хамэбзэр япэ ирагъэщ» жыпІэну дэнэ жьэ къыздипхынур? МылъкукІэ хуэмыщІа зэрыщыІэри, псэуныгъэм епха хуэјухуэщ эхэр зэрымыпудри, къинэмыщі щхьэусыгъуэу япэ хъунум. игъэщыпхъэхэр къызэрыкъуэкІри къызгу-

«Адыгэ псалъэм» щылажьэхэм сигуми роlуэ. Итlани, газет lэ тедзэгъуэм ирихьэлlэ зох! Нобэ си къалэмыр къэзмыщтэу илъэс ныкъуэк!э къыпхуахьыну газетыр тебдзэфын хуейщ, лъэпкъыу дунейм сытеи 20-м газетым къытехуа «Налшык, Тэрч, тынщ, Іэмал иІэу зыхэзгъэкІуэдэжынкъым жыпІэмэ.

Газетым къеджэну хуейуэ, ауэ ар традзэну ахъшэ зыхуримыкъухэм ядэІэпыкъупхъэщ псапащіэхэр. Алыхьым и фіыщіэкіэ, нобэ адыгэхэм хьэрычэтыщІэ куэд къытхэкlащ лъэпкъым и lyэхур дагъэкlыну я гуапэу. Ауэ а лъэныкъуитІыр зэлъэІэсын КЪЫЗЭРЫЩІЭКІЫМКІЭ, къуажэ 18-м нэс папщіэ, жэуаплыныгъэ зыхьыр къуажэ администрацэм и лэжьакІуэхэрщ. Пенсионер зэгухьэныгъэхэм я пашэхэр, «Зауэм и бынхэм» я нэхъыжьхэр, Хасэ тхьэмадэхэр щолажьэ дэнэ щІыпІи. Мис абыхэм я пщэ къыдохуэ газетыр тезымыдзэфхэм зэрадэІэпыкъун Іэмал къаулъэпхъэщыныр, хьэрычэтыщІэхэр лъэпкъыбзэр езыгъэфІэкІуэну Іуэхум трагъэгушхуэныр.

«Адыгэ псалъэм» и лэжьакІуэхэр куэдрэ узыншэу Тхьэм фигъэлажьэ. Мы ди зэхуэдэ гукъеуэр къызыфІэІуэхупхъэхэм я тхьэкІумэм ирагъэхьэмэ, шэч хэлъкъым газетым и ІэщІэдзхэри нэхъыбэ зэрыхъунум, ди бзэр хъума, лъэпкъри ефіэкіуа зэры-

АХЪСОРЭ А. Тэрч къалэ

«Адыгэ псалъэм» Іэ тевдзэ

2022 гъэм и етІуанэ илъэс ныкъуэм щІэджыкІакІуэхэм яІэрыхьэну газетхэмрэ журналхэмрэ Іэ щыщ Іадз лъэхъэнэр йокІуэкІ.

«Адыгэ псалъэ» газетыр зыІэрыхьэну хуейхэм хъыбар фыдогъащІэ - ар къевгъэхьын папщІэ Іэ шышІэвдз хъунущ Урысей пощтым и дэтхэнэ ІуэхущІапІэми. Мази 6-м «Адыгэ псалъэ» газетым и **уасэщ:**

унэм ныфхуахьыну фыхуеймэ - сом **724**-ρο κΙοπΙεμκΙο 80-ρο;

фэ езым поштым къышыфштэжынумэ сом 660-рэ.

Ди индексыр П 5894

ЩІэныгъэм и лъагъуэхэшхэр

Къэбэрдей-Балъкъэр къэрал университетым и ліыкіуэхэр иджыблагъэ «Щіэныгъэм и лъагъуэхэшхэр» зи фіэщыгъэ хэтащ. УФ-м Щіэныгъэмрэ еджапіэ нэхъыщхьэхэмкіэ и министерствэм и жэрдэмкіэ къызэрагъэпэща щіэніуатэм ирихьэліащ КъБКъУ-м щіэныгъэ-къэхутэныгъэ лэжьыгъэхэмрэ технологиещіэхэмкіэ и къудамэм и унафэщІ Шагин Сергейрэ КъБКъУ-м и ректорым щ эныгъэ Іуэхухэмкіэ и чэнджэщэгъу Горбунов Ильярэ.

ЛЪЭПКЪ Зэкъуэтхэм я Зэгухьэныгъэм и къалъытащ. «ЩІэныгъэр дунейпсо зыужьыныгъэм и шэсыпіэщ» зыфіаща илъээкономикэ и лъэныкъуэк і Урысейм къыпаубыда Іуэхугъуэхэм щхьэкій къэмынэу, ди къэралым къабылу къищтащ икІи зыщищІыжа къалэнхэм тету щІэныгъэ зэІущіэхэр, щіэніуатэхэр, іэнэ хъурейхэр ирегъэкІуэкІ. ЗэІущІэм хэтахэм къызэрыхагъэщамкіэ, Урысейр щіэныгъэ Іуэхукіэ къэрал куэдым ядолажьэ, ярищІыліа зэгурыіуэныгъэхэм япкъ иткіэ проект зэмыліэужьыгъуэхэр къыхалъхьэ, абыхэм йолэжь, зэкІэлъокІуэ, зэрощІэ.

ЩІэнІуатэм хэтахэм къыхагъэщащ къэралым ит еджапіэ нэхъыщхьэхэр, еджапіэхэр, ЩІэныгъэхэмкіэ академием хыхьэ институтхэр зэлъэlэсын зэрыхуейр. «Щlэныгъэхутэ ІуэхущІапІэхэр зыгъэгумэщІ икІи мыхьэнэ зијэу къалъытэ Іуэхугъуэхэр зыхуэдэм еджапіэ нэхъыщхьэхэр щыгъуэзэн хуейщ. ИтІанэщ университетхэм зэрыщрагъаджэ программэхэр унэтІыныгъэ пыухык ахэм шыхуэпшэфынур, курыт щ эныгъэ щрагъэгъуэт еджапіэхэр щыбунэтіыфынур. Къэхутэныгъэхэр тхылъымпІэм къибнэ щымыхъун зэманщ, Іэмал зэриІэкІэ хэІущыну щын, щалэгъуалэм ялъэгъэнэсын Апхуэдэурэш ахэр къызэрыдэпхьэхыфынур, щІэныгъэ Іуэхум зэрыхуэбгъэушыфынур», - жиlащ Шагин Сергей, зэlущІэм щытепсэлъыхыжым.

«Россотрудничество» къулыкъущІапІэм и пщэрылъхэми зегъэубгъун хуейуэ къалъытащ щІэнІуатэм хэтахэм. «Аращ зыхузэфІэкІынур Евразие экономикэ зэгухьэныгъэми, Къуэкіыпіэ Гъунэгъум хыхьэ щіыналъэхэми, Азием и Ипщэ-КъуэкІыпІэ щІыпІэми, Африкэми щыІэ къэралыгъуэхэр къытпищІэныр. Урысейм къэрал куэд къыпыщіащ, зи ціэ къитіуа щіыналъэхэм мы щІы хъурейм цІыхуу щыпсэум я ныкъуэм нэхърэ нэхъыбэр щопсэу. Зи экономикэм зиужьу, зи зэфіэкіыр кіуэ пэтми лъагэ хъууэ къекіуэкі къэралыгъуэхэм дахуеплъэкіыныр, щіэныгъэ Іуэхукіэ пыщіэныгъэхэр яхудиlэныр гъащlэм къигъэув Іуэхугъуэхэм языхэзщ. Апхуэдэ зэпыщіэныгъэхэр щіэдгъэхуабжьэмэ, зэгурыіуэныгъэхэр зэтщІылІэмэ, и фейдэ ди къэралым къызэрекІынум шэч хэлъкъым», къыхигъэщащ Шагиным.

Апхуэдэу ар тепсэлъыхьащ щІэнІуатэм и къызэгъэпэщакІуэхэмрэ КъБКъУ-мрэ ЩІэныгъэм и урысейпсо махуэр ди щІыналъэм урысейпсо зэlущізу Москва щекіуэкіам шрагъэкіуэкіыну зэрызэгурыіуам. «Ар ирихьэлІэнущ Къэбэрдей-Балъкъэрым и къэралыгъуэр къызэрызэрагъэпэщрэ илъэси 100 щрикъу махуэхэм, 2022 гъэм жэпуэгъуэм и 9-хэми ирагъэкІуэкІынущ. ЩІэныгъэм

епха Іуэхугъуэхэр КъБКъУ-м Хъыбарегъа-

технологиемхэрэ экономикэмкІэ и колледжым шрагъэжьэнущ, «ІэщІагъэ псори фІыщ, узыхуейр къыхэх!» зи фІэщыгъэ мастер-классымкій къызэіуахынущ. Апхуэдэу еджакіуэ ціыкіухэм махуищкіэ іэмал жэрдэмкіэ 2022 гъэр щіэныгьэм и илъэсу яіэнущ «Жып телефонхэм я щыщіэныгъэхэр» зи фІэщыгъэ мастер-классми хэтыну, КъБКъУ-м Интеллект ІэрыщІымкІэ сым храгъэубыда Іуэхугъуэхэр, дунейм центрым зыщаплъыхьу абы щекІуэкІ щыщыІэ щытыкІэ гугъуми емылъытауэ, къэхутэныгъэхэм зыщагъэгъуэзэну. Къыхэзгъэщыну сыхуейт КъБКъУ-м Информатикэмрэ робототехникэмкІэ и къудамэми а махуэхэм щІэгъэхуэбжьауэ зэрызыхуигъэхьэзырыр. Институтым хэтщ технологие лъагэхэр машинэ ухуэныгъэхэм къыщыгъэсэбэпыным теухуауэ щІэныгъэ лэжьыгъэхэр езыгъэкІуэкІ центр. Абы егъэхьэзыр «ЗD жыпхъэм и дуней» зыфІища мастерклассыр. Шэч хэлъкъым абы ціыкіухэр зэрыдихьэхынум. КъБКъУ-м Физикэмрэ есэпымкіэ и институтым Мехатроникэмрэ робототехникэмкІэ й центрым и ІэщіагъэлІхэми есэпыр зи лъабжьэ сату хуэ-ІухуэщІэхэм ехьэліа джэгукіэ зэмыліэўжыыгъуэхэр ягъэхьэзыр. ЩІэныгъэм и урысейпсо махуэм «ІэщІагъэм и къыхэхыныр: лъэпощхьэпохэмрэ Іэмалхэмрэ» зыфіэтща Іэнэ хъурей едгъэкІуэкІыну ди гугъэщ. Абы къедгъэблэгъэнущ еджапІэ къэухыгъуэм нэсауэ къэрал гъэунэхуныгъэхэм хэт еджакІуэхэр», - къыддэгуэшащ къапэщылъ Іуэхугъуэхэм ятеухуауэ Шагин Сергей.

Горбунов Илья зэрыжи амк іэ, Щ і эны гъэм и урысейпсо махуэм ирихьэл эу университетым щіэныгъэ лэжьыгъэ щекіуэкі и центрхэм я бжэхэр зэlухауэ щытынущ, щрагъэкІуэкІ къэхутэныгъэхэм ехьэліа лекцэ кіэщіхэми хуейр едэіуэну Іэмал щыіэнущ. Дыкъэзыухъуреихь дунеймрэ щІыуэпсыр хъумэнымкіэ центрми КъБКъУ-м и щіэныгъэ жыг хадэм дерсхэр, къэкІыгъэ зэмылІэужьыгъуэхэмрэ жылапхъэхэмрэ ехьэлІауэ псалъэмакъ хьэлэмэтхэр щригъэкіуэкіынущ. Апхуэдэу щіалэгъуалэм ізмал яізнущ КъБКъУ-м и музейми, библиотекэми, тхылъ хъумапІэхэми зыщаплъыхьыну.

«Лэжьыпхъэхэр-2030» къэрал программэм ипкъ иткіэ, Щіэныгъэм и урысейпсо махуэм КъБКъУ-м и «Эрмитаж - Кавказ» щІэныгъэ-егъэджэныгъэ центрми гъэлъэгъуэныгъэ телъыджэхэр къызэригъэпэщы-

ЖыпІэнурамэ, ЩІэныгъэм и урысейпсо махуэр ныбжьыщ эхэм гуимыхужу къахущіэкіынущ, Мэзкуу щекіуэкіа щіэніуатэм и джэрпэджэж хъарзыни хъунущ.

ШУРДЫМ Динэ.

«ТІуапсы» - «Спартак-Налшык» - 0:4

Урысей Федерацэм футболымкІэ и етІуанэ дивизионым и Япэ гупым щекіўэкі зэхьэзэхуэм ипкъ иткіэ дыгъуасэ ТІуапсы къалэм щызэхэта зэlущlэм апхуэдэ бжыгъэ къри-кlуащ. Ди щlалэхэм ящыщу топхэр дагъэкІащ Торосян Севадэ (2), КІэдыкІуей Хьэким, Сындыку Темыркъан сымэ.

Джэгур зэрекіуэкіамрэ абы иужькіэ турнир таблицэм игъуэта теплъэмрэ ятеухуа тхыгъэ ди газетым тетынущ.

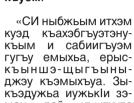
МЭЗКУУ Къан.

adyghe@mail.ru advghepsale.ru 🖸 Адыгэ Псалъэ apkbr.ru smikbr.ru 💌 Адыгэ Псалъэ

Дифі догъэлъапіэ

ГъащІэ купщІафІэ

«Дэтхэнэ цІыхуми фІыи Іеи хэлъщ. Хьэл-шэнхэм ящыщу сфіэлъапіэщ пэжагъыр, псалъэмрэ Іуэхумрэ зэтехуэныр, къалэныр и піалъэм гъэзэщіэныр», - щитхащ «Это нельзя забыть» зыфІища и тхылъым УФ-м метрологиемкіэ, КъБР-м промышленностымкіэ щіыхь зиіэ я лэ-Шурдым жьакіуэ Хьэпагуэ и Юрэ къуэм.

ман лей къытхудэмыхуэу деджащ, дыщемыджэм дылэжьащ, унагъуэм епха Іуэхухэр, пхъэгъэсын, мэкъумылэ къешэлІэн жыпІэми яужь дитащ. Псом хуэмыдэжу хьэзаб зытелъар зи адэ, зи дэлъху зауэм хэкlуэдахэрат», - игу къегъэкіыж Шурдым Юрэ.

Бахъсэн районым хыхьэ Зеикъуэ къуажэм къыдэкla щlaлэщіэр щіэтіысхьащ Орджоникидзе дэт Кавказ Ищхъэрэ Бгы-металлург институтым икІи ар 1962 гъэм къиухащ. Шурдымыр студенту щыщыта лъэхъэнэм ухуакіуэ гупым хэту Къэзахъстаным ягъэкІуащ. Абдежым къыщигъэлъэгъуа зэфІэкІым къыпэкІуэу къыхуагъэфэщащ «ЩІыщІэр къэІэтыным зэрыхэлІыфІыхьам папщІэ» медалыр.

Абы иужькіэ, Шурдымыр илъэси 5-кіэ инженеру щылэжьащ Налшык дэт гидрометаллург заводым. Алъэхъэнэм ар хахащ Іэщіагъэлі ныбжьыщіэхэм я советым и унафэщіу, лэжьэкІэм щІэ къыхэзылъхьэхэм я Союзпсо зэпеуэм и лауреати хъуащ. А заводым и комсомол организацэм и секретару щыщытам иІа ехъулІэныгъэхэр къалъытэри, Къэбэрдей-Балъкъэрым и унафэщІхэм Шурдымыр ВЛКСМ-м и Налшык къалэ комитетым и япэ секретару хахащ.

«Жэщ димыlэу, зыгъэпсэхугъуэ махуэ къытхухэмыхуэу дылажьэрт. Къалэр зэлъы ухыным жыджэру яужь дитт. Стадионыр зыухуахэм, сабийхэр щыджэгун утыку цІыкІухэр зыгъэхьэзырахэм, щэбэт-тхьэмахүэхэм щІыхьэхүхэр езыгъэкІуэкІахэм жыджэрагъэ ин къэдгъэлъагъуэу дахэтащ. Къыхэзгъэщ зэрыхъунумкІи. Налшык псым и Іуфэми. къалэ паркым щыхаша лъагъуз ІэрыщІхэм я нэзхэми а лъэхъэнэм комсомолым хэтахэм щыхасауэ щыта жыгхэр ин хъужауэ нобэр къыздэсми зэритыр си гуапэ дыдэ мэхъу», - же і э Шур-

КПСС-м и ЦК-м и Парт еджапІэ нэхъыщхьэр 1975 гъэм къиуха иужь, Шурдым Юрэ парт лэжьыгъэм пэрагъэуващ: япэщІыкіэ КПСС-м Налшык къалэ щиіэ Октябрь райкомым и етІуанэ секретару, иужьым партым и Къэбэрдей-Балъкъэр обкомым и къудамэм и Іэтащхьэм и къуэдзэу, кІэлъыкіуэу - и унафэщіў ягъэуващ.

Парт, комсомол организацэхэм шышылэжьам. КъБР-м и Совет Нэхъыщхьэм щыхэтам, Шурдымым къарууэ иІэр ирихьэліащ гуащіэрыпсэухэм, лъэпкъхэм я зэхуаку дэлъын хуей ныбжьэгъугъэр гъэбыдэнымрэ лэжьыгъэм псэемыблэжу пэрытын зэрыхуейм цІыхухэр къыхуеджэнымрэ ехьэліауэ. Шурдымыр яхэтащ ліэщіыгъуэ блэкіам и 70 - 80 гъэхэм ди лъэпкъэгъухэм ящыщу Сирием, Иорданием, Тыркум щыпсэухэм зэпыщіэныгъэ яхудиіэнымкіэ лэжьыгъэш

хуэ езыгъэкІуэкІахэм. 1991 гъэм Шурдым Юрэ и унафэ щІагъэувэ КъБР-м и Совет Нэхъыщхьэм Лъэпкъ зэхущытык эхэмк э, щэнхабзэмрэ бзэхэм я Іуэхухэмкіэ, жылагъуэ зэгухьэныгъэхэм ядэлэжьэнымкІэ и комиссэр.

1998 гъэм Шурдым Юрэ хахащ Стандартизацэмкіэ, метрологиемрэ къэпщытэныгъэхэмкІэ Къэбэрдей-Балъкъэр центрым и унафэщіу икіи КъБР-м къэрал пшалъэхэм кіэлъыплъынымрэ къэпщытэныгъэхэр щызэгъэуlунымкlэ и къэрал инспектор нэхъышхьэуи къагъэлъэгъуащ. А къулыкъур абы зэрихьащ 2014 илъэсым пенсэм тІысыжыху.

«90 гъэхэм ди къэралым щекlуэкlа зэхъуэкlыныгъэхэм къарикІуа зэщымыщхъуныгъэхэм ящыщ зыт предприятэхэм къыщІагъэкІ продукцэм и фІагъым дахэ-дахэу зэрыкіэлъымыплъыжыфыр. Бгъэдыхьэкізу къэдгъэлъэгъуахэм ятеухуауэ дэ зыхуэдгъэзащ а лъэхъэнэм КъБР-м и Президенту щыта КІуэкІуэ Валерэ. А Іуэхугъуэм кърикІуаращи, республикэм и предприятэхэри, жыджэрагъэ ин къагъэлъагъуэу, хыхьащ «Урысейм и хьэпшыпи 100 нэхъыфІ» къэралпсо зэпеуэм. А зэхьэзэхуэм хэтахэм ящыщу «Тэрчналъкъут» ОАО-мрэ «Кавказкабель» кlaпсэ завод» ЗАО-мрэ УФ-м и Правительствэм и саугъэтым и лауреат хъуат.

Шурдым Юрэ и лэжьэкіэм пщіэ къызэрыхуихьам и щыхьэтщ абы кърата «ЩІыхьым и нагъыщэ» («Знак Почёта») орденыр, КъБАССР-м и Совет Нэхъыщхьэм и Президиумым и щІыхь тхылъхэу тІур, КъБР-м и ЩІыхь тхылъыр. Къэралым къыхуигъэфащэхэм нэмыщІ, Шурдымым иІэщ ВЛКСМ-м, ДОСААФ-м я ЦК-хэм, «ЩІэныгъэ» союзпсо зэгухьэныгъэм, СССР-м и ВДНХ-м, и Спорткомитетым, Промышленностымрэ сатумкІэ и министерствэм, Урысейм и Къэралстандартым, къэралымрэ Къэбэрдей-Балъкъэрымрэ я адрей министерствэхэмрэ ведомствэхэмрэ къаб-

гъэдэкіа я тыгъэ лъапіэхэр. Шурдым Юрэ КъБР-м и Совет Нэхъыщхьэм и зэхуэситІым я депутату хахащ, ВЛКСМ-м и XVI, XVII зэхуэсышхуэхэм

Мы зэманым Шурдымыр КъБР-м и Парламентым деж щы і ЭЖылагъуэ советым хэтщ, комсомолым и ветеранхэм я

Налшык къалэ советым щІыхь зиІэ и тхьэмадэщ «СызэплъэкІыжу схужыІэнур аращи, си гъащІэм къриубыдэу сызыхэта Іуэхухэр гъэщІэгъуэнт, гугъуехьхэмкІи гъэнщІат, - къыпещэ и псалъэм Шурдым Юрэ. - Совет Союзым и цІыху мелуанхэм къатехьэлъэу, къэралышхуэр щылъэлъэжа лъэхъэнэм экономикэр зыlууа лъэпощхьэпохэми къадэкіуэу, ціыхухэм я гупсысэкіэми зихъуэжат. Сызэреплъымкіи, зэман блэкіахэм къыддекіуэкіа іуэху бгъэдыхьэкІэхэм я нэхъыбэр, псом хуэмыдэжу щІалэгъуалэр гъэсэным ехьэл ахэр, дызэрыт лъэхъэнэми къэрал унафэщІхэм къагъэсэбэп хъунут».

«КъБР-м узыншагъэр хъумэ

нымкіэ и Іэнатіэм ціыхухэм япэ

дэІэпыкъуныгъэхэр щыхуащІэ и

Іуэхущіапіэхэр къэгъэщіэрэщіэ-

жын» щІыналъэ проектым хэту

Нарткъалэ щыІэ, ЩІыналъэхэм

ральнэ бюджетым къыхэкlащ.

жьыгъэ пыухык ахэр щызэф агъэ-

кІащ: унэлъэгур, инженер коммуни-

Поликлиникэм щекІуэкІ зэгъэпэ-

щхьэгъубжэхэр зэрахъуэкlащ.

хуагъэзэжащ,

кацэхэр зыхуей

Лэжьыгъэ Іей, ІэщІагъэ Іей щыІэкъым, ауэ ІэщІагъэу щыІэм яхэт къыщіэкіынкъым лъэпкъ тхыдэм хэлъхьэныгъэ нэс хуэщІын, ар къытщІэхъуэ щІэблэм ящымыгъупщэу къадэгъуэгурыкіуэн, гъащіэм хэпща хъун папщіз литературэм, гъуазджэм, музыкэм нэхъ мыхьэнэшхуэ зиіз. Ди республикэр мыинми, ди лъэпкъыр мыкуэдыщэми, ди гуапэ зэрыхъунщи, дэ ди мащІэкъым тхыдэтх нэсхэр, усакіуэ щыпкъэхэр, тхакlуэ гъуэзэджэхэр, ІуэрыІуатэджхэр, музыкант Іэзэ-

АУЭ щыІэщ еджагъэшхуэу щымытми, мытхыдэтхми, литературэм, гъуазджэм ехьэлІа Іуэхухэм ягъэпІейтей, арыншэу мыпсэуф, нэгъуэщ Іэщіагъэ ирилажьэми, усыгъэр зи гъащІэ гъуэмылэ, гурэ псэкІэ абы бгъэдэт, хьэлэлу абы хуэлажьэ цІыхухэр. Мис абыхэм ящыщщ усэ купщаф і з куэд зи къалэмыпэм къыщІэкІа, лъэужь дахэ къызэзынэкІа, игъуэ нэмысу дунейм ехыжа Къанкъул ФІыцІэ.

Къанкъул Фіыціэ ціыхуфіу, зэпіэзэрыту, хьэлэлу, гу пціанэу, псэ къабзэу дунейм тетащ. Абы пцІы зэрыхэмылъым ар зыцІыхуу щыта псори щыхьэт техъуэфынущ. Хэхауэ ФІыцІэ и лэжьыгъэр литературэм, усыгъэм епхауэ щымытами, ар дунейм тетыху къалэмыр зэи игъэт і ылъакъым. Псори щыгъуазэщ усэм сыт и мыф агъми, псори уэрэд зэрымыхъум. Уэрэдыпкъ хьэзыр тхыныр куэдым яхузэфІэмыкІ Іуэхугъуэщ. ФІыцІэ зы усэ итхакъым уэрэд дахэ къимыщТыкТауэ. Абы и къалэмыпэм къыщІэкІа уэрэдхэр теухуащ хабзэм, лъэпкъым, лъапсэм, къыщалъхуа щІыналъэм, апхуэдэуи ар хуоусэ хэку лъагъуныгъэм, фІылъагъуныгъэм. ЖыпІэнукъигъэнакъым абы зыри гулъытэншэу. Зы усакІуи бгъуэтынкъым ФІыціэ нэхърэ нэхъ композитор куэдым дэтха. Апхуэдэхэщ Балэ Мухьэдин, Къардэн Хьэсэн, Молэ Владимир, Даур Аслъэн, Къэбардокъуэ Борис, Согуэ Данил, ЗэрамыщІэ Заретэ, КІарэ Фолэ, Тубай Артур, нэгъуэщІхэри. Уэрэду абы и къалэмыпэм къыщіэкіахэр пщіы бжыгъэкъым, атІэ щэ бжыгъэщ. Ахэр псори радиом и дыщэ фондым хэлъщ, абыхэм щІэупщІэшхуэ яІэщ, дзапэ уэрэду цІыхубэм яІурылъщ.

Къанкъул ФІыцІэ къыщалъхуари (1937 гъэм) къыщыхъуари Бахъсэн районым хыхьэ Куба къуажэрщ. «Зауэм и бынкІэ» зэджэхэм ящыщщ ар, ауэ зауэр ищІэжыртэкъым. Ар зэран къыхуэхъуакъым нэмыцэ зэрыпхъуакТуэхэм зэрахьа лейм тетхыхьынымкІэ. Абы зауэм теухуа уэрэду зытхух иІэщ. Апхуэдэхэщ «КъэмыкІуэжа сэлэт», «Мыужьыхыж мафіэ», нэгъуэщіхэри.

ФІыціэ усэ тхын щіидзат 6-нэ классым щІэсу. АдыгэбзэмкІэ езыгъаджэ Балъкъэр Хъусен усэ итхырти, гуп къызэригъэпэщат зыгуэр зытххэр екіуалізу. Абыхэм яхыхьащ ФІыціи, адыгэбзэр фіыуэ илъагъурт, и макъ игъэјуну хуейти. Абдеж зыјэпишэри, ерыщу тхэн иригъэжьащ.

уеуэн папщІэ институт къэбухыныр нэхъапэу къилъытэртэкъым ФІыціэ. «Къыбдалъхуауэ, уи гъусэу, уигури уи псэри абы ихьэхуауэ щымытмэ, щІэныгъэр сэбэп хъунукъым»,

жиІэрт абы. ФІыціэ и усэхэмрэ уэрэдхэмрэ иту «Эльбрус» тхылъ тедзапІэм тхылъитІ къыдигъэкІащ. «Япэ псалъэ» зыфІища япэ тхылъыр 1974 гъэм дунейм къытехьащ. Абы итщ япэу итха усэхэм ящыщу щэщІрэ щырэ. 1992 гъэм къыдэкla «Лъэтеувэр» усэрэ уэрэду зэхэлъщ. Ещанэу игъэхьэзыра «Гум и макъ» тхылъыр езым илъагъужыну иухатэкъым, уз бзаджэр къытекІуэри, дунейм ехыжащ. Абы ФІыціэ и Іэдакъэщіэкі уэрэду 90 ихуащ. Лъахэм, хэкум теухуа уэрэдхэр нэхъыбэу щІиІэм и щхьэусыгъуэр ахэр зыхилъхьэ щымы ву фвиуэ илъагъуу зэрыщытарщ. «Сэ сиІэ фІылъагъуныгъэр сыктызыхэкіам, сыктызыхэхтукіам ябгъэдэслъхьэмэ нэхъ къасщтэу аращ а тхыгъэхэр щІэстхыр», - жи-

Музыкэ училищэм щеджащ ФІыціэ, курыт еджапіэр къиуха иужь

УсакІуэ, уэрэдус Къанкъул ФІыцІэ къызэралъхурэ илъэс 85-рэ ирокъу

1952 гъэм щІэтІысхьэри. «Музыкэр

фіыуэ слъагъурт, уэрэд жызыіэм

сехъуапсэрти, сыщІэтІысхьат, - игу

къигъэкІыжырт ФІыцІэ. - Илъэс

дэкІа иужь къызгурыІуащ уэрэджы-

ТактуэфТ е уэрэдус лъэщ къызэ-

рысхэмыкіынур, училищэм сэрэ дызэрызэпэіэщіэр. Сыкъыщіэкіыжри,

КъБКъУ-м литературэмкІэ и фа-

культетым сыщІэтІысхьащ. Ауэ ма-

къамэр псэкІэ зэрызыхэсщІэм зыри

иІэкъым зыгуэрым къимыгъэушауэ,

емыхьэліауэ, тхыдэ гуэр имыізу.

Псалъэм и хьэтыркіэ, я Іыхьлы зэщ-

хьэгъусэхэр зэрызэдэпсэурэ илъэс

щэ ныкъуэ щрикъум ирихьэлІэу

къызэрагъэпэща гуфІэгъуэ зэ-

хыхьэм къигъэуша гупсысэщ «Дыщэ

хьэгъуэлІыгъуэ» уэрэдым лъабжьэ

хуэхъуар. ЛэжьапІэм кІуэуэ зри-

хьэліа щіалэ гупым я псалъэма-

къым хэту зэхиха «къуэ къысхуалъ-

уэлэхьи» псалъэхэм игу къигъэкlащ

КІарэ Фолэрэ абырэ зэдатха «Къуэ

дунейм

адыгэщіым и куэщі ситыху, уэрэдкіэ

лъэпкъыр, си ныбжьэгъухэр. Ущы-

адыгэкіэ, ущытхэкіэ, адыгэбзэр фіыуэ щыпщіэкіэ сыт ущіэмытхэ-

нур? Птхын хуейщ уи нэм илъагъур,

ціыхур зыхуэныкъўэр, ціыхум къй-

лэжьыр, езым гу лъимытэжу ищІэ

фІы псори уи нэм илъагъун хуейщ»,

радионэтынхэм ящыщ зым. Ар икІи

игъэпэжащ адыгэлІ нэсым, зи

уэрэдхэр къуалэбзууэ щІыпІэ куэ-

зыгъэлъапІэ ФІыцІэ иужьрей зэман-

хэм игу къеуэ хъуат ди лъэпкъ уар-

дэм, жьыхэм пщІэ хуэзыщІу къэ-

гъуэгурыкІуам, ахэр щапІыж унэ

зэриІэр. «Жьыгъэр къамыщэху»

уэрэдри итхауэ щытащ, и гукъэкІхэр

лъабжьэ хуищГри. Абы макъамэ

щІэзылъхьа Согуэ Данил жьыхэр

шапіыж унэм нэшінкіыжу кіуа иужь.

абы къыжри эжахэрат ар игу къэзы-

гъэкІар. Езыри кІуэри еплъат адыгэ

лыжь-фызыжьу 30-м нэблагъэ

здэщыіэ іуэхущіапіэм. «Уэрэдымкіэ

цІыхухэм ягу скъутэну сыхуейуэ аракъым. Къапщтэмэ, уэрэдра-

къым гур зыкъутэр, зи адэр, зи анэр

зэзымыпэсыжу къэралым хуэзы-

дза, си быныр къэкІуэну пІэрэ жаІэу

щхьэгъубжэм дэплъу къэзыгъэна-

хэращ. Гукъутэгъуэщ апхуэдэ плъа-

гъуныр. Гуныкъуэгъуэ псори тхужы-

мы ами, а уэрэдымк э дызыхуеяр

къэзылъхуахэр а унэм ямышэным

цыхухэр къыхуедджэнырщ. Жьым нэмыс, пщ1э хуамыщ1у игъащ1эм

адыгэр зэрыщымытар зыщыгъуп-

шахэм ягу къэдгъэкlыжу аращ»,

жиІат ФІыцІэ.

Къанкъулым

Дунейм и хъугъуэфІыгъуэу хъуар

дым щызэбгрылъэтам.

- щыжиІэгъат ФІыцІэ зрагъэблэгъа

цІыхухэр,

къыпхуалъхуамэ» уэрэдыр.

пщІэгъуалэм сышэсам,

сытетыху

Къанкъул ФІыцІэ уэрэд щІагъуэ

зэран хуэхъуакъым».

хуати,

«Псэ́ууэ

згъэфІэнущ

Къанкъул зэщхьэгъусэхэу ФІыціэрэ Хьэкіулинэрэ. 1968 гъэ игъащіэкіэ мыкіуэдыжын фэеплъ. Си набдзэу си нэкур, Лъэпкъ тхыдэм и напэкІуэцІым абы Си бзэрщи, стурылъщ. щиубыдащ увыпіэ нэс, ар игъащіэ-

ФІыцІэ и усэу макъамэ зыгъуэтахэм ущедаіуэкіэ, хэпщіыкіыу нэхъ лъагэ уохъу. Зытеусыхьхэм яхуиІэ щытыкіэр къригъэлъэгъуэфу ФІыціэ иіэщ бзэ къулей. Аращ абы и псалъэхэр гум къыщІинэр.

Къанкъул ФІыцІэ ныбжьэгъу и куэдт, и гу пцІанагъэм, и хьэлэлыгъэм, и гуащІэм щхьэкІэ абы малъхъэдисым хуэдэу зэщІишэрт ахэр. Абыхэм ящыщ зыбжанэм, зыцІыхуу щытахэм, зыдэлэжьахэм усакіуэуэрэдусым хужаlа псалъэ гуапэхэм

ыщыдгъэгъуазэмэ тфІэигъуэщ. Тубай Артур, уэрэдус: - Макъамэ эрхэр радиом езгъэтхыу сыщІэсу Іыціэ ныщіыхьащ. Сыдэгушыізу: «Уи уэрэд езгъэтхынукъым радиом, уи усэ къызэптыркъыми», - щыжыс-І́эм сыкъигъэгугъащ къысхуихьыну. Си макъамэ щезгъэдаlуэм, абы хуэкІуэпсупсалъэхэритхри, «Сыбогъэубзэ» уэрэдыр игъэхьэзырыгъащ. Абы къыкІэлъыкІуащ езы ФІыцІэ «Си жэнэт бзу» зыфІищар, «Сурэттех» жыхуиІэр, нэгъуэщІхэри. Макъамэ Іэмэпсымэхэм я ансамблыр щІыгъуу студием щезгъэтха гуэр игу ирихьри, нэхъ дахэ тщІыжын щхьэкІэ пшынэрэ флейтэрэ щІэдгъэувэжауэ диІащ лэжьыгъэ. Ар куэдым ягу ирихьат, радиом и лэжьакіуэ іуэхум хэ-

зыщІыкІхэри хэту. Уэрэдым щІэлъын хуей псалъэр куэдым къахуэгъуэтыркъым. АбыкІэ Къанкъулым хуэдэ щы акъым, жыпіэкіэ пціыупс урихъунукъым. Зэман куэди тригъэкТуадэртэкъым, тэмэ-

мыр занщІэу къигъуэтырт. Согуэ Данил, композитор: Иджыпсту ди музыкальнэ искусствэм дыхэплъэу щытмэ, нэхъыбэ зи Іэдакъэм къыщІэкІахэм ящыщщ ФІыціэ. Нэхъыбэіуэрэ псэуамэ, сыт хуэдиз усэ, уэрэд дахэ итхыфыну щыта! Абы и лъэныкъуэкІэ согупсысри, Къанкъулыр пасэу дунейм зэрехыжар ди лъэпкъым и хэщ ыныгъэшхуэу къызолъытэ.

Къапщтэмэ, сэ ФІыцІэ дэстхащ уэрэд щэ ныкъуэм нэс. Абыхэм къежьэкіэ зэмыліэужьыгъуэ, щхьэусыгъуэ зырыз яІащ. Сэ макъамэр стхырэ зытеухуапхъэр хуэзгъэбелджылыуэ, мыбы псалъэ щІэлъхьэн хуейщ жысІэу естахэри, уэрэдыпкъ усэр хьэзыру къихьу макъамэ зыщІэслъхьахэри яхэтщ абыхэм.«Гум и макъ» фІищат абы и етІуанэ тхылъу дунейм къытригъэхьам. Абы мыпхуэдэу къышІедзэ:

Сехьыр дэни си лъэм, Сщіыгъур фіы мурадщ. Си гущІэм укъиплъэм, Плъагъунур уэрэдщ.

Лъагъуныгъэу Хэкур Лъэпкъыр си псэм хэлъщ.

И дуней тетыкіэр, уэрэдыншэу зы махуэ зэрымыпсэуфар најуэ пщащі кІэ псэунущ, и уэрэдхэр сытым дежи мы сатырхэм.

«Нэхъыжьхэм къытхуэфщІам унафэ» зы уэрэдым фІэкІа имытхами, ФІыціэ лъэпкъым куэд дыдэ хүищІауэ къэплъытэ хъунут. Къэбардокъуэ Борис псалъэ купщаф Іэхэм яхуэфащэ макъамэ къыхуигъуэтри, а уэрэдыр цІэрыІуэ хъуащи, нэхъыжьи нэхъыщІи, хэхэси хэкурыси зэхахауэ, ящІэу си гугъэщ.

Унагъуэ дахэ и ащ Ф ыц э. И щхьэгъусэ Нинэрэ абырэ япхъу Заремэ и адэм къимыгъэщ ар къйхупищэну, узыншэу, насыпыфІэу дунейм теты-

ну си гуапэщ. **АфІзунэ Рае**, журналист: - ФІыцІэ сэ нэхърэ нэхъыщІэщ, класс зытіукіэ сэ япэ ситу седжащ. Классиблыр къэзухри, сэ интернатым сыкъэкІуащ, ар школым къыщІэнэри. Нэ фІыцІэ-нэ топт, и сэфэткіэ и ныбжьэгъу ціыкіухэм къахэщырт. Шысабийми балигъ хъуауэ уэрэд итхыу и цІэр къыщащІами, ФІыціэ зыгуэрым нэхърэ и щхьэр нэхъ лъагэу иІэтыну зы махуи яужь итакъым. Ику иту еджэу, къык Іэрыхуми, щІэпхъуауэ япэ иту жэхэми яхэмыту, ауэ ищІэр нэгъэсауэ щы-

Зы хьэблэ дыдэст ФІыцІэ сэрэ, зы псы цІыкІу тІум ди хадэми къилъадэу. Мис ар къэдгъэжэну е Іутщіэну дыкіуа нэужь, іэщіэпхъуэт, кіий-гуо хэмылъу сабыр ціыкіуу ищіэнур ищіэрт. Мис апхуэдэущ и гъащІэр зэрихьар.

Москва сыкъикІыжа иужь, ФІыцІэ сэрэ аргуэру къалэм дыщызэlу-щlэжащ. Ар унэлъащlэ къыщlэзыгъэкІ фабрикэм щылажьэрт. Арати, усэ зэритхыр занщІэу къызиІуэтылІэфатэкъым. Щоджэн Хьэбас сэрэ телевиденэм дыщызэдэлажьэрти, абы япэ дыдэу къысхуихьауэ щытащ ФІыціэ и усэ. Зэ еплъыгъуэкіэ езы Хьэбас итха си гугъащ, апхуэдизкІэ и хъэтІыр ещхьти. Иужькіэ а усэр, «Къуэ къытхуалъхуам» жыхуиІэр, уэрэ́д хъуауэ щытащ.

Сэ згъэщІагъуэращ: сыт хуэдэ тхыгъэ итхами, дзыхь ищІыртэкъым, ирикуртэкъым сигъэлъагъун, нэгъуэщІхэм къызахьэлІэ мыхъумэ. Абы къигъэлъагъуэу къысщохъу ар къысфіэліыкіыу, пщіэ къысхуищіў зэрыщытар.

Хьэбас пасэу дунейм ехыжа иужь, абы къыІэпыхуа къалэмыр езым къищтэн хуейуэ, и Іуэхур игъэкІуэтэныр и пщэ дилъхьэжауэ фіэкіа умыщіэну уэрэд итхыу зыкъитіэтащ Фіыціэ. Абы и уэрэдхэр япэу зэхэзыххэм ягугъэнущ ахэр адыгэ уэрэдыжьхэу, апхуэдизкіэ ціыхум япхъуэтауэ, дзапэ уэрэд хъуауэ апхуэдэхэщи.

Иужь дыдэу сэ ФІыцІэ шыслъагъу жар лІэным зы мазэ хуэдэ иІэжущ.

ЗыщІэлъ сымаджэщым махуипщІ хуэдизкіэ къаутіыпщат зигъэпсэхуну. «Хущхъуэхэри къыппкърыхьэнщ жаІэри сыкъаутІыпщыжати, унэмкіэ сымыкіуэжу мыбыкіэ сыкъы-Іухьащ», - жиІэри лэжьапІэм нэкІуат. Уэрэду абы къигъэщІар япэ дыдэ езыхьэжьэу щрагъэтхар радиорати, и псэр абыкіэ шыіэт. «Фіыціэ, фи благъэ хамэ къэрал щыпсэууэ пщІэрэ?» - жысІэу сыщеупщІым:

Ипхъу Заремэ и гъусэу. 1979 гъэ

«ЖаІэ къэралым икІа щыІэхэу, ауэ сыщыгъуазэкъым. Уэлэхьи, дуней мылъку нэхърэ нэхъыфІтэмэ ахэр къэзгъуэтыжыну» - жиlащ. Уезгъэпсэлъэнщ хэхэсхэм ящыщ, щыжысіэм зэуэ къэгуфіащ. Икіи дызэпэтІысри, нэтыным хэту, игури и псэри утІыпщауэ езгъэпсэлъауэ щытащ. Аращ иужь дыдэу ар радиом къызэрыщІыхьэжар.

«Жьэгу пащхьэ» нэтыныр куэд щауэ изогъэкіуэкі сэ. Абы Согуэ Данил къыщіыхьащ. «Фіыціэ сэрэ саугъэт гуэр пхуэтщ ащи, мэук ытэри, къыщІыхьэркъым», - щыжиІэм, сыдыхьэшхащ, сыт щыгъуэу пІэрэ мыбы и укІытэр щиухынур жыхуэсІэу. «Жьэгу пащхьэр» къризэlусхыну уэрэд схуатхауэ арат икІи хэдгъэхьэри, мызэ-мытІзу къэттыгъащ. Ар щІыжысІэращи, мыр стхащи, дамэ къытекІэн хуейщ жиІэу зэи утыку ихьакъым Фіыціэ.

Дунейм ехыж цІыхум къызэринэкіыр и ціэращ: е и ціэф, е и ціэ іей. ФІыціэ къызэринэкіар дахэщ - и ціэкіи, и уэрэдхэмкіи, и дуней тетыкіэкіи. А уэрэдхэр псэуху си къуажэ щ алэри псэунущи, ахэр гъащіэ кіыхь Тхьэм ищі. Лъэпкъыр игъэбжьыф Іэну абы уэрэд зыбжанэ къыщІэнащи, и Іыхьлыхэми, и ныбжьэгъухэми, дэлэжьахэми дигу дгъэфІынш абыхэмкІэ.

Даур Аслъэн, композитор: - Срогушхуэ ФІыціэ ныбжьэгъуу сызэри ам. Дызэдэлэжьащ, ерыскъы зэдэтшхаш. Гу пцІанэт къызэрымыкіуэу. Пціы сыупсыну къыщіэкіынкъым ФІыцІэ хуэдэу зи уэрэдхэм дамэ ягъуэта усакіуэ адыгэ лъэпкъым диіакъым жысіэкіэ. ЦІыхур дунейм къыщытехьэкіэ зыгуэрым къыхуалъху. ФІыцІэ Тхьэм къыщІигъэщІар уэрэд тхынрати, псэуху а ІэнатІэм пэрыташ. Къилэжьа пщіэр игъуэтыжауэ дунейм ехыжакъым ар. Абы хуэфащэтэкъэ щіыхьыціэ фіэпщыну? Сыт пщіэн, апхуэдэу хъуащ. АрщхьэкІэ и уэрэдхэр псэущ, радиокіэ къат, утыкухэм щыжаю. Уэрэдыр къыщохъулар ар дзапэ уэрэд шыхъум и дежщи, ФІыціэ ейхэр апхуэдэ защіэщ. Абыхэм яхэтщ узыгъэгуф Іэхэри, узыгъэнэщхъейхэри, уи гур пащіэ зыщІхэри.

ФІыціэ и уэрэдхэр зэхуэхьэсыжауэ нотэ щіэлъў къыдэгъэкіын хуейуэ си щхьэкІэ къызолъытэ.

Зыгъэхьэзырар ИСТЭПАН Залинэщ.

МэракІуэІэрысэм и зэманщ

Ди республикэм и мэкъумэш ІэнатІэхэм ящыщ куэдым иужьрей илъэсхэм зратащ мэракіуэіэрысэм.

КЪАПЩТЭМЭ, Къэбэрдей-Балъкъэрым ІуэхущІапІэхэр зыхуей-зыхуэфІхэмрэ гъэ-

КЪУМАХУЭ Аслъэн.

а хадэхэкІыр гектари 145-м нэблагъэм щащіащ. Мы зэманым ирихьэліэу тонн 200-м нэблагъэ къыпачащ, нэгъабэ елъытауэ ар проценти 110-кlэ нэхъыбэщ. Мэкъумэш тІысыныпхъэхэмкІэ тэмэму къызэрызэгъэпэщам и фІыгъэкІэ, бадзэуэгъуэ мазэм нэсыху кърахьэлІэн яІэщ.

Мэракіуэіэрысэ бэгъуа къезыхьэліэхэм ящыщщ Бахъсэненкэм щыІэ «МэракІуэ-

Іэрысэм я ныджэ» предприятэр. Ар Урысейм и Кавказ Ищхъэрэ федеральнэ щІыналъэм щынэхъ инщ, мэракlуэр хьэ-

къытхуигъэнащ

сапкъэхэми хуабэщхэми щыхасэ. Бахъсэн щІыналъэ администрацэм мэкъумэш хозяйствэмкІэ, ерыскъыхэкіхэмрэ щіы зэхущытыкіэхэмкіэ и управленэм хъыбар къызэрыдигъэщ амк 1э, мы гъэм мэракіуэіэрысэу хасар гектар 50-м ноблагъэ, къыпач хадэхэкІри гугъу демыхьу ящэ. Псом хуэмыдэу щІэупщІэшхуэ зиІэщ «Брилла», «Гарда», «Аро-

за», «Джемма» лІэужьыгъуэхэр. Ди республикэм къыщагъэк мэрак уэ-Іэрысэм фіагъ ин зэрыбгъэдэлъым къыхэкІыу, гъунэгъу республикэхэми Урысейм и къалэ жыжьэхэми, Москва, Санкт-Петербург, нэгъуэщІхэми ирагъашэ

ШЭРЭДЖ Дисэ.

Зэгъэпэщыжыныгъэр щІохуабжьэ

зэдай, узыфэ зэмылІэужьыгъуэхэр зыпкърытхэм ще эзэ сытещіыхьауэ чэзум ущыпэплъэ щыіэнущ, абы и фіыгъэкіэ ціыхур маджэщым и пщіантіэм дэт попліанэпэ щхьэхуэ, Іуэхущіапіэхэм зыхуэныкъуэ дэіэпыкъуныгъэр и хэт пэшхэр здэщыlэр къозыгъащlэ чэзум къыlэрыхьэнымкlэ лэжьыликлиникэм зэгъэпэщыжыныгъэ лэжьыгъэхэр щокіуэкі. А Іуэхум картэхэр. Дяпэкіэ абы щылэжьэнущ гъэр нэхъ псынщізу зэтеубла хъутекІуэдэну сом мелуан 71,2-р федемахуэ стационар, гъуэлъыпІэ 30 щІэту. Апхуэдэу медицинэ профилактикэмкІэ, физиотерапиемкІэ, рентген щащІ къудамэхэр зэхэ-МЫ зэманым ирихьэлІэу унащхьэр яхъуэжащ, унэ щІыбыр зэрагъэщхьэхукІауэ - щІыхьэпІэ зырыз хьащ, ІуэхущІапІэм и кІуэцІми лэ-

яІэу щытынущ. Япэ медико-санитар дэІэпыкъуныгъэхэр къыщыпхуащІэ къудамэхэр унэ щхьэхуэу щытынущ, сыт и лъэныкъуэкІи тыншыпІэ псоми хуэщІауэ. КъищынэмыщІауэ, жэщми щыжыныгъэхэр хуэунэтіащ и лэ- махуэми лажьэ, піащіэгъуэкіэ межьыгъэр егъэфіэкіуэным. Апхуэдэу дицинэ іуэхутхьэбзэхэр зэфіэзы-

иджы иІэнущ цІыхум и тыншыпІэм гъэкІ ІэнатІэр гъунэгъу корпусым

ЩІыналъэхэм зэдай, узыфэ зэмылІэужьыгъуэхэр зыпкърытхэм щеіэзэ сымаджэщым щекіуэкіа зэІущІэм КъБР-м узыншагъэр хъумэнымкІэ и министр Къалэбатэ Рустам щыжи ащ коронавирус узыфэ зэрыціалэм зыщиубгъу лъэхъэнэм медицинэм и лэжьакІуэхэм къалэнышхуэ зэрагъэзэщ ар ик и а зэманым цІыхухэм зыхуэныкъуэ дэІэпыкъуныгъэр зыхуей хуэзэу ягъуэтынымкіэ зэфіэкі лъагэрэ іэза-

гъышхуэрэ къызэрагъэлъэгъуам папщіэ фіыщіэ яхуищіащ.

ИлъэситІым къриубыдэу мы сымаджэщым коронавирус узыфэ зэрыціалэм пэщіэтынымкіэ лэжьыгъэшхуэ щызэф ахащ. Коронавирусыр зыпкърыт цІыхубз уэндэгъухэмрэ лъхуахэмрэ медицинэ дэ-Іэпыкъуныгъэ щагъуэту республикэм щылэжьар мы ІуэхущІапІэм и закъуэщ. Госпиталыр зэрылэжьа зэманым къриубыдэу мыбы цІыхубз уэндэгъуу 60 щызэфІэкІащ. Иджы, узыр нэхъ ужьыха щыхъуакІэ, Іэмал имыlэу щlэгъэхуэбжьэн хуейщ цІыхухэм вакцинэр хэлъхьэнымкІэ евгъэкІуэкІ лэжьыгъэр, коронавирусыр зыпкърытахэм я щытыкІэр зыхуэдэр къэхутэнми иужь итыпхъэщ. ЦІыхухэр зыхуэныкъуэ медицинэ Іуэхутхьэбзэхэр и чэзум ягъуэту лэжьыгъэр екlуэкlын хуейщ, - жиlащ министрым.

шхьэшэмыші изэ.

Дунейм щыхъыбархэр

ЛэжьапщІэхэм, пенсэхэм хохъуэ

Путин Владимир арэзы те-хъуащ ІэнатІэ Іумытыжхэм я пенсэхэм, лэжьапщІэ нэхъ мащІэ дыдэм, цІыхур псэун папщіэ я нэхъ мащіэрауэ зыхуеинухэр къызыщі экіыну ахъшэ бжыгъэм хэгъэхъуэным теухуауэ УФ-м и Правительствэм къыхилъхьам.

АБЫ теухуа унафэм ипкъ иткІэ, мэкъуауэгъуэм и 1-м къыщыщіэдзауэ проценти 10-кіэ хагъэхъуэнущ къэралым цІыхухэм зэрызащІигъакъуэ а ахъшэ лізужьыгъуэхэм. Президентым зэрыжи амк э, МРОТ-мрэ псэуныгъэм текІуадэмрэ зэрыхагъахъуэм и фіыгъэкіэ дэ-кіуеинущ нэгъуэщі социальнэ ахъшэхэри.

ЦІыхур нэхъ мащІэ дыдэу зыхуеинухэр къыщІэкІыну иджып-сту Урысейм къыщалъытащ сом 12654-рэ, улахуэ нэхъ мащІзу щагъзуващ сом 13890-рэ. Пенсэр ику иту сом 18984-рэ щыхъуу къабжащ.

Узыгъэгупсысэ сыхьэтхэр

Бжыгъэхэр гукІэ зэхэлъ-хьэн-зэхэхыныр, гъэбэгъуэн-

гуэшыныр цІыхум и щхьэ куціыр нэхъыфіу лэжьэн щхьэкіэ Іэмал имыі зыхуейуэ къалъытэ дохутырхэм.

АПХУЭДЭУ щытми, еджапІэхэм къыщІэкІа нэужь абыхэм еліаліэ куэди щыіэу къыщіэкІынкъым - ди зэманым балигьхэм сыт щыгъуи яІыгъщ зыхуей бжыгъэхэр къызэрырадзэ Іэмэпсымэхэр. ЦІыхум и акъылыр бзыгъэу илъэс куэдкІэ щытынымкІэ сэбэп къахуэхъуну сыхьэтхэр къыщІегъэкІ Германием щыщ дизайнер Шиндльбек Аксель. Абы гъэщІэгъуэнагъыу хэлъыр сыт жыпіэмэ, электрон сыхьэтхэм зэманыр зэрыхъуар занщІэу къызэрытримыдзэрщ. Ар къэпщІэн папщІэ есэп пщІын хуейщ.

Псалъэм папщІэ, сыхьэт 11рэ дакъикъэ 45-рэ хъуауэ арамэ, сыхьэт бжыгъэр къэзыгъэлъагъуэ сатырым къытридзэнущ мыпхуэдэу: 5+6. Дакъикъэ бжыгъэхэр къэзыгъэлъагъуэм деж - 95 - 50 жиІэу. Тыкуэнхэм, вокзалхэм, еджапіэхэм, нэгъуэщі іуэхущіапіэ куэдми я щіыхьэпіэхэм деж щыфІэдза апхуэдэ сыхьэтхэр куэдым ягу ирохь - яфІэщІэщыгъуэщ, узыншагъэмкІи

+ЦІыхухэр зэхуэмыгъэдэным

пэщІэтыным и дунейпсо ма-**◆Тутын емыфэным и дунейп**-

со махуэщ **≁ЛъакъуэрыгъажэкІэ къызэ**дэжэн спорт лізужьыгъуэм и дуней псо махуэщ. 1868 гъэм Париж и Іэгъуэблагъэм дунейм щыяпэу щекіуэкіащ лъакъуэрыгъажэкІэ къызэдэжэнымкІэ

зэхьэзэхуэ. ◆1929 гъэм къалъхуащ совет дзэ къулыкъущІэ, контр-адмирал Тхьэгъапсэ Мэжид.

◆1948 гъэм къалъхуащ философие щІэныгъэхэм я доктор, КъБКъУ-м и профессор, КъБР-м щІэныгъэмкІэ щІыхь зиіэ и лэжьакіуэ Шэвлокъуэ Вячеслав.

◆1960 гъэм къалъхуащ къэрал лэжьакіуэ, КъБР-м щіыхь зиіэ и дохутыр Къарэнашэ Іэминат. **◆1970 гъэм** къалъхуащ Шэрджэс Адыгэ Хасэм и тхьэмадэ Аслъэн Алий.

Дунейм и щытыкІэнур

«pogoda.yandex.ru» сайтым зэритымкіэ, Налшык пшэр техьэ-текІыу щыщытынущ. Хуабэр махуэм градус 27 - 29-рэ, жэщым градус 18 - 20 щыхъу-

Зыгъэхьэзырар ЖЬЭКІЭМЫХЪУ Маринэщ.

Лъэпкъ Іущыгъэ:

Хъуэр зымыщіэм хъуэрыбзэ жумыіэ.

Си гум

гужьеигъуэр

щхьэщегъэкІ

«Сыт нэмэз умыщіу щіэ-мыхъунур?» А упщіэмкіэ захуэдгъэзащ нэмэз щІыныр зи махуэкъэс гъашІэм хэт хъыджэбз ціыкіухэмрэ нэхъыжьы уэхэмрэ. Фэ сыт хуэдэ жэуап ефтынт а уп-

АЙШЭ, **илъэси 5**: - Дэ дымуслъымэн хъыджэбз цІыкІущи, нэмэз дымыщіу хъуну-

къым. Си шыпхъумрэ сэрэ папэ и гъусэу тщІыну

Алинэ, илъэси 8: - Нэмэзым

нэхърэ нэхъ къалэнышхуэ щыІэкъым. Псом нэхърэ нэхъ ткІийуэ къыщІыдэупщІыжынур ди нэмэзхэращ, уеблэмэ КъурІэным и пэ къихуэу. Нэ-

мэз умыщІмэ, жыхьэнмэм уагъэкІуэнурэ мафІэм ухисхьэ-

Ирадэ, илъэси 10: - Нэмэз

умыщімэ, Алыхым фіыуэ

укъилъагъунукъым. Алыхьым

фІыуэ укъимылъагъумэ, уи Іуэхухэр зыри дэкІыну-

къым, мылъкуи уиlэнукъым, уи lыхьлыхэри фlыуэ къып-

хущытынукъым, насыпыфІэ

Миленэ, **илъэс 13**: - Нэ-мэз щытщікіэ жытіэхэм я

мыхьэнэм уриплъэмэ, ар

Алыхьталэм узэрелъэlу пса-

лъэхэращ. Дэ ахэр дощІэри,

гугъэ нэхъ диіэщ, нэмэз зы-

мыщІыфхэм елъытауэ. Абы и фіыгъэкіэ уи хьэлыр нэхъ дахэ мэхъу, ціыхухэми нэ-хъыфіу укъальагъу. Нэмэз

зымыщІхэр жэщми махуэми шейтІаным егъэшынэ, дэ

гупсэхугъуэм дыхэту допсэу. **Іэминэ**, **илъэс 14**: - Нэмэ-

зым мафІэм дыкърегъэл.

Абы и фІыгъэкІэ ди дуней

гъащІэри ахърэтри нэхъыфІ

Каринэ, илъэс 15: - Нэмэз

зыщі ціыхум и псэр кіуэ пэт-

ми нэхъ къабзэ и хьэлыр

хуэмурэ нэхъ щабэ мэхъу.

ЦІыхуфіхэр ныбжьэгъу къы-

Аделинэ, **илъэс 16**: - Нэмэ-

зым жэнэтым дыкІуэну, Бе-

гъымбар лъапІэм гъусэ ды-

хуэхъуну, Алыхьталэм дыІуп-

лъэну гугъэ дегъэщІ. Уи гъа-

щІэри нэхъ тынш мэхъу,

Ирадэ, илъэс 22-рэ: Нэмэ-

зыр мыхъуатэмэ, сэ мы гъа-

щІэм сыпэлъэщынутэкъым.

Ар сщіын щіэздзэри, занщіэу

си хъуреягъкіэ екіуэкі гъа-

щІэм гъуэгу нэхъыфІкІэ иу-

нэтіащ, си гум гужьеигъуэр

щхьэщыкіащ. Нэмэз сщіыуэ

щымытамэ, щыуагъэ куэд

игъэува унафэ гуэр щызгъэ-

защіэкіэ, сигурэ си щхьэрэ

нэхъ зэтелъщ. Зыгуэрым

щыщІынкІи хъуну Іей куэд

жыжьэу къызэрыспекіуэкіыр

зыхызощіэ. Си натіэр щіым

сиІэр сщхьэщокІ. Алыхьталэм

апхуэдэу сыбгъэдэмытамэ,

къым. «Сешащ, афіэкіа зы-

щыжысіэхэм деж, къару къысхелъхьэ. Зыгуэркіэ

мы гъащІэм си закъуэу сы-

къыщынэми, Алыхьталэр зэ-

рыспэгъунэгъур сытым дежи

Іэминат. илъэс 67-рэ: - Зы-

зыхэсщІэу сыпсэуну сыхуейт.

ри шхьэусыгъуэ къыдитыр-

къым Азалыхь закъуэм. Сы-

зэрыцІыкІурэ зэхызох нэ-

мэзыр ущытуи, ущысуи, ушы-

лъуи пщіы зоре... пхузэфіэмыкімэ, напіэкіэ Фарз хъу-

уигъэщІынущ. Фарз хъужыр аращ. Пщэдджыжым

дыкъэтэджу ди напэр зэрыт-

тхьэщІым, зэрызытхуапэм,

ди унэр зэрызэщІэткъуэм

хуэдэу, нэмэзри ди махуэ-

къэс къалэнщ. Ауэ «нэмэз

дощІ» жытІзу дыкІийуз уэра-

мым дыдэтын хуейуэ ара-

къигъэщіащ, ищіэр зыщіэж

цІыхуу дыщыщыткІэ. Алыхь

закъуэм фіэкіа нэгъуэщіым

Лэвидэ, **илъэс 69-рэ**: - Нэ-

мэз зымыщі ціыхуфіи нэмэз

зыщі ціыху Іеи щыіэщ, дауи.

ЗыІахым и насыпщ! Пэжращи,

нэмэз умыщІу, абы къыпхуи-

щІэр зыхэпщІэнукъым, къыб-

жаlэкіи уи фіэщ хъунукъым.

Нэмэзым уи фІэщхъуныгъэр

къехъумэ, зыуегъэцІыхуж,

уифІ зыхэлъым утрегъэ-

гушхуэ, Іейм ущегъащтэ. Іи-

ман зимыІэм езым и Іуэху

нэхъыбэщ. Сыт хуэдиз да-

хагърэ Іэзагърэ къыбдалъ-

гъумэ, ахэр піэщіэкіуэдэжын-

кІи хъунущ. Сыт щхьэкіэ?

Гуэныхь зэхуэпхьэсыху, шей-

тІаныр къарууфІэ уощІри,

щІыпкІэрымыкІын щхьэусы-

лэным елъэпауэурэ ипшы-

диныр

щимылъагъужыр

уимыІэпэ-

ЩХЬЭМ

дыхуэмыпщылІу,

тыншу дунейм

ящыщ Тхьэм дищІ.

Алыхьталэм

хуэдгъэщхъыну ды-

узыншэу,

тетынухэм

схузэфІэкІыжынукъым»

Алыхьталэм

гукъеуэу

сызэрыщытым

сыщытыфынутэ-

шынэр пщхьэщокі.

сіэщіэкіынут.

сыкъызэрихъумэр,

шызгъэтІылъкІэ

иджыпсту

хуэдэу

къым.

щхьэр

зыІутыр

хуами,

къытхуищІэну

тфіэфіщ.

ухъунукъым.

дызыхуейр

хуохъу.

Диным и лъабжьэр Болэтейм щызыгъэтІылъа

Астемыр иджыблагъэ «Газета Юга»-м ліэри, зэман Іей къэхъумэ, и хьэдэр щіым къытрыригъэдза тхыгъэр («Толстый мулла», №16, мэлыжьыхьым и 28-м) топсэлъыхь Тэрч шІыналъэм хыхьэ Болэтей ријаш. къуажэм дэса, Кавказ псом щыціэрыіуэу щыта муслъымэн еджагъэшхуэ Тхьэгъэ-

«ТХЫДЭ щІэныгъэхэм я кандидат, доцент, КъБР-м щІэныгъэмкІэ щІыхь зиІэ и лэжьакІуэ ХьэкІуащэ Евгений Болэтей къуажэм и тхыдэм теухуауэ напэкІуэцІ 700-м нэс тхылъ («Быль и новь селения Булатово») игъэхьэзырри, къыдигъэкlыну хунэмысу, дунейм ехыжауэ щытащ, - щетх Мамхэгъым тхыгъэм и пэублэм. - Ар къызыхуигъэ-на Наурзокъуэ Г. И. къыдита хуитыныгъэм ипкъ иткІэ, а лэжьыгъэм и пычыгъуэ къыты-

Болэтей щыщу япэу хьэрыпыбзэкіэ дин щіэныгъэмрэ хабзэмрэ зэзыгъэгъуэтахэм язщ ціэ лейуэ «Молэ Гъум» зыфіаща Тхьэгъэзит Ильяс Умар и къуэр. Ар цІыху къызэрымыкіуэу щытащ. Езыр къызыдэкіа Болэтейми гъунэгъу къуажэхэми муслъымэн диным гъуэгу щигъуэтын папщ з куэд ищ ащ

Пэщіэдзэ ислъам щіэныгъэр Тхьэгъэзит Ильяс щызригъэгъуэтар Къэбэрдейм и дин лэжьакІуэхэр щрагъаджэу щыта Дагъыстэнырщ. ИужькІэ абы щыпищащ Мысырым, Тыркум, Сирием, Иорданием, нэгъуэщІ муслъымэн къэралхэм щыІэ курыт, нэхъыщхьэ еджапІэхэм. Нэгъэсауэ муслъымэн тхыдэри, фикъхьри ищІэрт, дунеягъэ щІэныгъэ куэдми щыгъуазэт, абы ищІыІужкіэ адыгэ, къуэкІыпіэ лъэпкъхэм я деж щызекіуэ ціыху еіэзэкіэ бгъэдэлът.

«Къэнжалыщхьэ еджапІэ» зыфІаща Болэтей школым щеджэр нэхъ зыхузэф эк кэм я бынхэрт. Еджакіуи 10-15 щіэсми арат абы. Сабийхэм яджырт урысыбзэмрэ хьэрыпыбзэмрэ. Апхуэдэціэ щіыфіащар и унащхьэр къэнжалым къыхэщІыкІати аращ. Абы нэмыщІ, Болэтейм мыдрисэуэ щы дэтащ, хьэблэ мэжджытхэм хэту. Индырей хьэблэм и мыдрисэм и егъэджакІуэу щытар Джазэ ТІатІущ. Болэтей хьэблэм - Мэкъуауэ ТІатІу, Къумыкъухьэблэм - Тхьэгъэзит Ильяс. Мыдрисэм шІэсхэм нэхъыбэу яджыр КъурІэнырт.

Большевикхэр текІуа нэужь, мыдрисэхэмрэ лэтейм, диным хуеджэмрэ дунеягъэ щіэны-Тхьэгъэзит дэчыхыныгъэр къызыхэкІар Ильяс пщІэ зэрыхуащІырт.

Молэ Гъумым и фІыгъэкІэ, къуажэдэсхэмрэ хамэ къэралхэм щыпсэу ди лъэпкъэгъухэмрэ зэхуахьэса мылъкум къыхэкІыу, Болэтей сом 600 зытекІуэда мэжджыт щаухуауэ щытащ. Къуажэдэсхэм я щІэныгъэ хэщІапІэ хъуа а мэжджытыр зэтралъхьат Екатериноградрэ КъалэкІыхьымрэ щыщ ухуакІуэ-

зэкіэм хищіыкіыу зэрыщытам и щыхьэтщ хыжыпауэ щытащ. абы и псэр зэрыхэкіынур зыхищіа нэужь, езым фіыуэ иціыхуу щыта удзхэм къахищіыка хущхъуэ зэхэлъыр и щыфэм щихуауэ зэрыщытар. И къарур щиухым, абы и къуэ Шимрий, и ныбжьэгъу Мамхэгъ Шу Пагуэ и

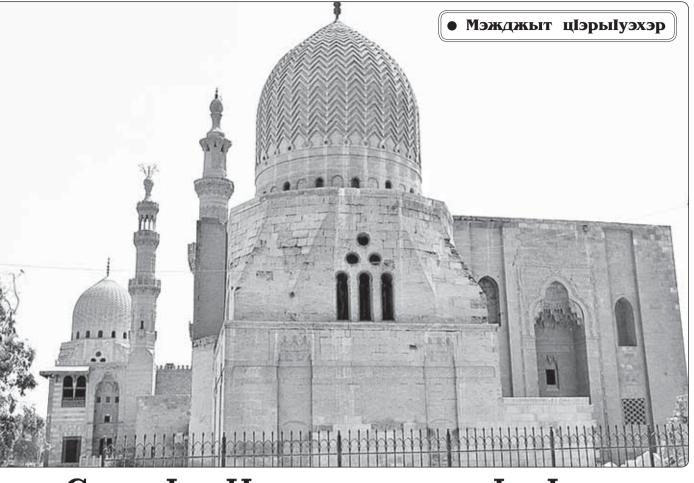
КъБКъУ-м и егъэджакіуэ Мамхэгъ къуэр, молэ Шыгъушэ Уэсмэн сымэ зришакъыщІахыну уэсят къахуигъэнауэ щытащ. «Ар сэбэп къыфхуэхъункІи хъунщ», - къаж-

> А уэсятыр ягу къыщыкіыжар илъэсий дэкіа нэужьщ. 1926 гъэм Болэтейрэ адрей джылахъстэней къуажэхэмрэ уэгъу бзаджэ къащеуэлІам щыгъуэ. Арати, щІым къыщІахыжат Тхьэгъэзит Ильяс и хьэдэр икІи уэгъум къыдэкІуа гузэвэгъуэхэр цІыхубэм ящхьэщыкіат. Илъэсийкіэ щіым щіэлъа, псэ зыхэмытыж Іэпкълъэпкъым зыри къызэрыщымыщІар цІыхухэм гъэщІэгъуэн ящыхъуащ жыпІэныр мащІэт. Зылъэгъуахэм зэраlуэтэжамкlэ, молэм и нэкlушхьэр мащІэу фэншэ хъуат, и лъакъуэ ижьым и лъэкІэным деж къупщхьэр тІэкІў къыщыхэплъырт, армыхъумэ хьэдэ щІалъхьагъащІэу фІэкІа пщІэнутэкъым. А телъыджэм еплъыну джылахъстэней къуажэхэм къикІхэри, ціыху куэд къэкіуауэ щытащ Болэтейм.

Ауэ абдежым щиухакъым болэтейдэсхэм я Іимамым далъэгъуа телъыджэхэр. Зэгуэрым къуажэкхъэм блэкІхэм гу лъатащ Тхьэгъэзит Ильяс и хьэдэр зыщ элъ кхъэлэгъунэм бгъурыт Іуащхьэм псы къызэрыщ Іэжым. ЗанщІзу хъыбарыр къуажэми, районми, республикэми хэз хъуащ: «Тхьэгъэзит Ильяс кхъэлэгъунэм узу щыІэм укъезыгъэл псы хущхъуэ къыщюж», - жаlэри. Цlыкlyи ини, узынши сымаджи кхъэм зэрыхьри, щхьэж хуэхьым хуэдиз «псы лъапІэ» я унэм яхьащ. Абдеж дыдэм къурмэн щаукІыу, зэчырхэм щеджэу яублащ. Апхуэдэххэў екlуэкlащ 1966 гъэ пщІондэ, иужькіэ псынэр гъужащ. ЦІыхухэм Алыхьым ней къащыхуа я гугъэу, къэгузэва щхьэкІэ, къэхъуам и щхьэусыгъуэр куэд дэмыкіыу къагурыіуащ. КъызэрыщІэкІымкІэ, Тхьэгъэзитым и кхъащхьэм пэмыжыжьэу колхозым прунж хисэн щыщІидзат. Къэкіыгъэр псыкіэ ягъэнщіын папщіэт а телъыджэмкіэ жылэдэсхэм къащІыхуэупсар. Прунж хамысэж щыхъум, псыри кІуэдыжащ (Хъыбарыр а зэманым КъБКъУ-м и студенту щыта, тхыгъэр зыгъэхьэзыра ХьэкІуащэ Евгений иригъэджа Сыкъун Лидэ Динислъам и пхъум къијуэтэжауэ щытащ).

А зэманым яухуа мэжджыт куэдым къа-щыщІар къыпэплъэрт Тхьэгъэзит Ильяс иригъэухуауэ щытами. 1954 гъэм шэкІуэшколхэмрэ щызэхагъэхьэжауэ щытащ Бо- гъуэм и 22-м Къэбэрдей АССР-м и Министрхэм я Советым унафэ къищтащ: «Урожайнэ гъэмрэ зы еджапІэм къыщІахыу. Апхуэдэ районым хыхьэ Болэтей къуажэм жэмыхьэт зэгъэпэща зэрыщызэхэмытым, мэжджытым 1922 гъэ лъандэрэ кІэлъыплъын зэрыщымыlэм къыхэкlыу зэрыкъутэжым щхьэкlэ, Къэбэрдей АССР-м и Министрхэм я Советым СССР-м и Министрхэм я Советым лъэlукІэ зыхуегъазэ Болэтей къуажэм дэт мэжджыт нэщІыр зэрыхуейм хуэдэу зэрагъэпэщыжу, социально-щэнхабээ ГуэхукІэ къагъэсэбэпыну хуит ящІыну». Мэзкуур арэзы хъуа щхьэкІэ, мэжджытым гъа-Тхьэгъэзит Ильяс къуэкіыпіэ дохутыр Іэ- вэ гъэтіылъыпіэ къыхащіыкіри, иужькіэ ира-

Молэ Гъумым Кавказым къыщилэжьа пщіэм и щыхьэтщ дэ дыщымыгъуэзэххэу куржы тхакіуэ Ратиани Мурман Тхьэгъэзит Ильяс лыхъужь нэхъышхьэу къызыхэш роман итхауэ къызэрыщІэкІар.

СулътІан Инал и тхьэелъэІупІэхэр

СулътІан Инал и цІэм епха ухуэныгъэхэр 1451 - 1456 гъэхэм зэтралъхьащ. Абы щызэхэтщ мэжджыт, мыдрисэ, хъэнэкъэ, кхъэлэгъунэ. Адыгэлъ къабзэ зыщ эт мамлюк сулът ану щыта Инал, зэратхыжымк э, дунейм ехыжыху зэрыпсэлъар Кавказым здриха и анэдэлъхубзэрш, хьэрыпыбээ зригъэщ эфакъым. Ауэ диным игу зэрыхуэкъабзэм и щыхьэту, Къаир муслъымэн тхьэелъэјупіэ куэд дригъэщіыхьащ.

> РАТИАНИ Мзия, РАТИАНИ Мурман

БГЫРЫСХЭР

Ратиани Мурман илъэс 30-кІэ тхыдэ щыхьэтхэр зэхуихьэсу Кавказыр къызэхэзыкіухьа куржы тхакіуэщ. 2019 гъэм зи япэ томыр (ар тхакіуэр дунейм ехыжа нэужь, ипхъу Мзия нигъэсри къыдигъэкlащ) теухуащ XIX - XX ліэщіыгъуэхэм я зэпылъыпІэм псэуа кавказ абрэджхэм. Тхыдэм узыщрихьэл э лыхъужь куэдым уащыхуозэ Ратиани и ІэдакъэщІэкІым. Романым и ІыхьэфІ Болэтей джылахъстэней къуажэм щокlуэкl. «Адыгэхэм я дин еджагъэшхуэ, Болэтей щыщ Ильяс къэтцІыхужащ», - апхуэдэущ тхакіуэм Молэ Гъумыр и романым къызэрыхишэр.

.ХЬЭЩІЭЩЫШХУЭМ бгырысхэр щызэхэст, чэнджэщ зэрахьэлізу. Шэшэн абрэдж Кутэ, беслъэнеипщ Исмэхьил зи гъусэ шэрджэс абрэдж Хьэпагуэ, Болэтей щыщ адыгэ хьэлим Тхьэгъэзит Ильяс сымэт ахэр. Я бысымыр пщы Къылышбий Аслъэнт. Къащіа хъыбархэм япкъ иткіэ, щіалэхэм мурад ящі махуиті дэкімэ, пщэдджыжьым жьыуэ Къалэкіыхьым и ипщэ-къуэкІыпІэ лъэныкъуэмрэ Балъкъ и Іуфэ сэмэгумрэ я зэхуакум зыщызыубгъу мэзым зыщагъэпщкІуну. Къэзакъхэм шыхэр Іуфэ сэмэгүм щызэпрахукіэ къыіэщіагъэкіыну загъэхьэзыр. Бгырысхэм я щыпэлъагъу Іуэхукъым гъуэгу тет шыхэр ирахужьэныр. Ауэ ахэр зыІэрагъэхьа нэужь, здахьынумрэ щагъэпщкіунумрэщ къахуэмыщіэр. Кутэ зэіущіэм кърихьэлІа псоми захуигъазэри, жиІащ:

- ЩІэдмыдзэ щІыкіэ занщіэу вжызоіэ: Мэздэгу гъунапкъэ цІэузэдам блэтхуу, КъалэкІ нэс шыхэр тхунэгъэсынукъым.

- Кутэ, сэ сигу къэкlари? - Ильяс шэшэным еплъри, итlанэ адрейхэми яlуплъащ. - Шыхэр Къэбэрдейм и кум, Шэрджэсым нэс тхуауэ къафІэдгъэщІамэ хъунут. Хьэпагуэ езым ишхэмрэ гуартэм и ныкъуэмрэ ирихужьэнщи, Ізуэлъауэшхуэ къигъэхъеинщ. Бгырысхэм гу къылъатэн хуэдэу, Шэрджэсым зричынщ. АпщІондэху Шэшэным тхуну шыхэр зэкІэ Болэтей щыдгъэпщкіунщ. Апхуэдэ бзаджагъ дигу къэкіыну я нэгу къыщІыхьэну си фІэщ хъуркъым бийхэм. Ди къуажэр Тэрч и Іуфэ сэмэгум Іутщ. Абдеж дыдэм мэз Іув щылъщи, Іуащхьэ къуагъым къыкъуэщыххэнукъым гуартэр, жыжьэу укъаплъэмэ. Ипщэкіэ Арыкъым и ищхъэрэ джабэр щытщ, псыхъуэм жыг Іувхэр щызэхэтщ. Шы мин щыпхуэгъэпщкІунущ абдежым. Ди къуажэдэсхэри и чэзум кІэлъыплъыфынущ.

Аслъэн игу хэхъуэу и Іэхэр зэщихъуащ: - Абы нэхърэ нэхъ ІэмалыфІ къытхуэгупсысыну си фІэщ

Ислъэмей мэжджытыщІэ къыщызэІуах

КъБР-м и Муслъымэн дин ІуэхущІапІэм хъыбар къызэрыдигъэщ амк і э Ислъэмей къуажэм мэжджытыщ і э къы-

ДУМ-м и унафэщІ Дзасэжь Хьэзрэталий и унафэкІэ ІуэхущІапІэм и лэжьакІуэхэу Мэрем Сэлимрэ Сыжажэ Алимрэ хэтащ Ислъэмей щекіуэкіа дауэдапщэм. Жэмыхьэтым фІэхъус псалъэкІэ захуэзыгъэза Сыжажэр къуажэдэсхэм я махуэшхуэмкіэ ехъуэхъуащ, Къуріэн лъапіэр тыгъэ яхуи-

Зэјущјэм кърихьэлјащ Бахъсэн районым и раис-јимам Къуэдз Мухьсин, Кавказ Ищхъэрэ Ислъам университетым и ректорым и къуэдзэ Шыбзыхъуэ Мурат, дин лэжьакіуэхэр, къуажэдэсхэр, Іуэхум щыгуфіыкі муслъымэнхэр.

«Махуэку зэlущlэ»

«И чэзум и нэмэз уахътитхур ищју, нэщі иіыгъыу, и нэмысыр ихъумэжу, и щхьэгъусэм хуэжы эщ эу дунейм тета цІыхубзым къыжраІэнущ (дунейм ехыжа нэужь): «Узыхуей дыдэ куэбжэр Іухи, ихьэ жэнэт лъапіэм!» А хьэдисыр игу илъу игъэува фіэкіа пщІэнкъым иран режиссёр Хардбанд Саид Риза зи гугъу фхуэтщіыну дызыхуэпіащіэ «Махуэку зэіущіэ» фильм кіэщіыр.

сейм къращіыліа санкцэхэм я фіыгъэкіэ Голливудым и хьэпшыпхэр зэщІикъуэжати, иджыблагъэ хъыбар къэlуащ дяпэкlэ урысей телевиденэм иран фильмхэр къызэрыщагъэлъэгъуэнумкІэ. Абы щыхьэт тохъуэ а къэралым и посольствэм и ліыкіуэ Ахмадванд

Урысейм ис муслъымэнхэр иран фильмхэм зэрыдахьэхрэ куэд щащ. «Марьям лъапіэ», «Иусуф Бегъымбарыр», «Жэнэтым и удз гъэгъахэр» - япэу дигу къэкіыж псалъащхьэхэр ахэращ. Мыбыхэм ущі эукі ытэн щыплъагъунукъым, я щапхъэ нэхъыфіхэр цІыхум и гурыщІэ куухэм яхуэгъэзащ, динри дахэу къыщыгъэлъэгъуащ.

Риза игъзува, дакъикъитірэ секунд бжыгъэкіэ фіэкіа

Режиссёрыр илъэс 20 фІэкІа хъуртэкъым Луксор щекіуэкіа кинофестивалым мы теплъэгъуэм япэ увыпІэр къыщыщихьам. Абы лъандэрэ илъэсищ дэкlа пэтми, «Махуэку зэlущlэр» ди деж къыщысар

Зэгъусэу машинэм ис, ныбжь зи зэщхьэгъусэхэр усэ зэпэдзыж джэгуурэ гъуэгум ирожэ. Къызэрыщіэкіымкіэ, ар къэжэрхэм я лъэпкъ джэгукіэхэм язщ. Зым жиІэ усэ сатырыр зэриух хьэрфымкІэ адрейм нэгъуэщ усэ къыхедзэ. Зэщхьэгъусэхэм зэпадзыжыр езыхэм я лъэпкъэгъу Хьэфиз и сатыр ціэрыіуэхэрщ. «Шираз щыщ тырку тхьэіухудым...» деж нэса къудейуэ, тІуми ялъагъу къабгъэдэт машинэм ис зэщхьэгъусэ щ алэхэр л эры зэры зэдауэр, абыхэм япхъу цІыкІур нэщхъейуэ и щІыбагъымкіэ зэрисыр. Дадэм сабийм и гукъыдэжыр къи от къ анэм я кіий макъым хъыджэбз ціыкіум гуфіэныгур фіагъэкіуэдыпащ. Абдеж дыдэм дадэр зэрыс машинэм щіалэ ціыкіу гуэр зигъэхэгъэрейуэ къыбгъэдолъадэри, жеlэ: «Зымахуэрей хъурмэхэм хуэдэ къызэптын?» Дадэм абы Іэфіыкіэ тіэкіу иретри Іуегъэкіыж, иужькіэ кіэлъоджэри кърегъэгъэзэж. Зы псалъи жимы ву, машинэм ис нанэм вэщвэлъ розэ Іэрамэр къыlехри, макъышхуэкІэ зэдауэ зэщхьгъусэ щІалэхэм яхурегъэхь. «Адрей къакіуэ нэхъ дахэжу къыпхуэсхьынщ», - жреіэ дадэм гуфізурэ къеплъ и щхьэгъусэм. Удз гъэгъар зыІэрыхьа щІалэгъуалэр зокіуж, хъыджэбз ціыкіури тоуж. Ауэ дэнэ нанэр здэкІуар? Дадэр нэщхъейуэ и закъуэ машинэм ису йожьэж.

КъызэрыщІэкІымкІэ, фильмым щекІуэкІым ныкъуэр дадэм и нэгум щІэту аращ. Перс хабзэм тету, ар мэрем пщыхьэщхьэхэм дунейм ехыжа и щхьэгъусэм и кхъашхьэм трилъхьэну удз гъэгъахэмрэ хуигуэшыну ІэфІыкІэхэмрэ иІыгъыу кхъэм макІуэ. Нанэр машинэм искъым, дунейм ехыжакІэщ. Фильмым и кіэм жэнэтым теухуауэ къэіу усэ сатырхэри абы и

ФІЫ Тхьэм къытхудигъакІуэ жыхуаІэрати, Уры-Масуди.

Нобэ и гугъу фхуэтщІыну ди гуапэщ Хардбанд Саид емыкіуэкі «Махуэку зэіущіэм».

гъуэ ибот. ЦІыхумрэ гъащІэмрэ яхудиІэ мыарэзыныгъэ псори абдеж къыщожьэ. Жэнэтым хуэкІуэрэ пэт, езым дидзых и гугъэжу, гъуэгу нэхъ кlыхьым къытехутэм ещхьщ и къа-

ныжыпхъэ гуэр и

къыхуэзылэжьыжыр

НапэкІуэцІыр зыгъэхьэзырар ЧЭРИМ Марианнэш.

АЦАЕВ Сэхьид- ефэнды

ЛІэныгъэм уезыгъэгупсыс ущие

Къэсынущ, хуэмыху, уэри «нежьэ» къыщыбжаlэну сыхьэтыр. Алыхыым и унафэм фізмыкі Хьэзрэіил мелыіычыр ныпхуеблэгъэнущ.

Къуэши ныбжьэгъуи ишІэкъым абы. и чэзум хихынуш уи псэр. Іэнэ узэдакіэ упежьэу щытми, зихъуэжынукъым зыми.

ЛъэІуми щытхъуми хуэдэгуш, тІу ищІкъым Тхьэм и пса-Уи лъэпкъ ехьэжьами хуијуэхујакъым, ухэтми едэ.

Жьыри щіэри и зэхуэдэщ, гущіэгъумрэ хьэзабымрэ щиугуэшкіэ. Къулейри тхьэмыщкіэри, лъэщри махэри зыщ абы и дежкіэ.

Уа, сыту шынагъуэ а сыхьэтыр! Сыту хьэлъэ иужьрей бэуэгъуэр, Къеламрэ бэлыхь хэхуамрэ щызэхэкІынур!

Уа, Іэмал зимыІэ кІэух! Къэгъазэ зимыІэ лІэныгъэ! Алыхьым и гущІэгъум дыхэнмэ, сыту гужьеигъуэ мы дызыхуэкіуэр! Сыту щІыпіэ жыжьэ, унэсыху ущіэгузэвэн защізу! Уа, игъащіэкіэ дыкъызыщіэмыкіыжыфыну щіыхьэпіэ! Сыту сытхьэмыщкізіуэ, сыту мащізіуэ си гъуэмылэр!

Сытуи сыхузэмыпэщрэ сэ мы гъчэгуанэ кlыхьым! Къуэшхэми шыпхъухэми уабгынащ, Дапщэщ уэ гу быдэм зыкъыщыпш эжынур? Уи пэ ищахэм фарзыр ягъэзэщ ак і эщ, Уэ игъащіэкіи мыбы ущаіыгъыну? Ліахэмрэ яукіахэмрэ уатопсэльыхь, Уи ежьэжыгъуэр зэи къэмысын хуэдэ.

Нэмэз щІыгъуэр уэшхыу къепсэпсауэри теужащ, Зыри уигу къимыгъэк ыххэу. Укъыхэмыщтыкіыу упсэуну ухуейт, псэжь ціыкіу, Ауэ уи къарур унэным тебухэмэ, Мащэм зыгуэр щыбгъуэтыжыну? Хабзэ къежьэхэм узэрифіэщкіэ уахуопщылі, Алыхьталэм игъэувахэр къыпфіэіуэхукъым. Іиблис и гъуэгухэм пфіэфіу урижэкіэ,

Ліыкіуэ лъапіэм и ныпым ущіагъэувэну? Шейтіан-бийм и унафэхэр жану бгъэзащіэкіэ, Бегъымбар дыщэр арэзы къыпхуэхъуну? Пціыхурэ зыгуэр, уи піэкіэ щіым щіыхьэу, ЛІэныгъэм и гуащіэм еіубыну? Е, уи піалъэр къэсмэ, унафэр ихъуэжу Уи чэзум мащэм игъуэлъхьэну? Уэ пхуэдэу гъащ эм итхьэкъуа дапщэм

Я хъуэпсапіэхэм я ажалыр къытежа?

Іыхьлыри благъэри къакіэлъыгуіэу. Хьэзаб фіэкіа щамыгъуэтыну кхъэм дапщэ ирахьэха?

Мэкъуауэгъуэм и нэмэз щІыгъуэхэр • Фи лъэјукјэ

Махуэхэр	Пщэд- джыжьыр <i>(щэращыр)</i>	Дыгъэр къыщы- щіэкіыр	Шэджа- гъуэр	Ичын- дыр	Ахъшэ- мыр <i>(хэщхьэ-</i> <i>жыр)</i>	Жасыр
1, бэрэжьей	02:43	04:28	12:14	16:16	19:42	21:22
2, махуэку	02:41	04:27	12:14	16:17	19:44	21:24
3, мэрем	02:40	04:26	12:14	16:17		21:25
4, щэбэт	02:40	04:26	12:14	16:17		21:25
5, тхьэмахуэ	02:39	04:25	12:15	16:17	19:46	21:26
6, блыщхьэ	02:38	04:25	12:15	16:18	19:47	21:27
7, гъубж	02:38	04:25	12:15	16:19	19:47	21:27
8, бэрэжьей	02:37	04:24	12:15	16:19	19:48	21:28
9, махуэку	02:37	04:24	12:15	16:19	19:49	21:29
10, мэрем	02:36	04:24	12:15	16:19	19:49	21:29
11, щэбэт	02:36	04:24	12:16	16:19	19:50	21:30
12, тхьэмахуэ	02:35	04:24	12:16	16:19	19:50	21:30
13, блыщхьэ	02:35	04:24	12:16	16:20	19:51	21:31
14, гъубж	02:35	04:24	12:16	16:20	19:51	21:31
15, бэрэжьей	02:35	04:24	12:17	16:20	19:52	21:32
16, махуэку	02:35	04:24	12:17	16:20	19:52	21:32
17, мэрем	02:35	04:24	12:17	16:21	19:53	21:33
18, щэбэт	02:35	04:24	12:17	16:21	19:53	21:33
19, тхьэмахуэ	02:35	04:24	12:17	16:21	19:53	21:33
20, блыщхьэ	02:35	04:24	12:17	16:21	19:53	21:33
21, гъубж	02:35	04:24	12:18	16:22	19:54	21:34
22, бэрэжьей	02:36	04:24	12:18	16:22	19:54	21:34
23, махуэку	02:36	04:25	12:18	16:22	19:54	21:34
24, мэрем	02:36	04:25	12:19	16:22	19:54	21:34
25, щэбэт	02:37	04:25	12:19	16:22	19:54	21:34
26, тхьэмахуэ	02:37	04:26	12:19	16:23	19:54	21:34
27, блыщхьэ	02:38	04:26	12:19	16:23	19:54	21:34
28, гъубж	02:38	04:26	12:19	16:23	19:54	21:34
29, бэрэжьей	02:39	04:27	12:20	16:23	19:54	21:34
30, махуэку	02:40	04:27	12:20	16:23	19:54	21:34

Къэбэрдей-Балъкъэрым и Муслъымэнхэм я Іуэхущіапіэм къыдитащ.

Дэ къытхуатх

ДифІ догъэлъапІэ

Праѕраныѕрамра зэгуры Гуэмрэ я къарур

Куэдрэ къохъу зи ціэ къиіуэн хуей, гъэлъэпіапхъэ ціыху къызэрыгуэкіхэр гулъытэншэу къыщынэ. Газетым къытехуэну зыхуэфащэр, зэрыгурыlуэгъуэ-щи, lэщlагъэ, щlэныгъэ бэлыхь зиlэхэм я закъуэкъым, цlыху екlурэ lущыгъэ дахэкІэ адрейхэм къахэлыдыкІхэми гульытэ яхуэщІыпхъэщ. Ар и зы щхьэусыгъуэщ нобэ къалэмыр къыдэзыгъэщтам.

ЕТІУАНЭ щхьэусыгъуэр ди анэ дыщэм, Лескэн районым хыхьэ Аргудан къуажэм кънщалъхуа Шырыкъу Тамарэ Текlужь Іэмин и пхъум «Адыгэ псалъэ» газетыр и псэм хэлъым химыхыну фІыуэ илъагъуу зэрыщытам къыхэкІыу, езым теухуа тхыгъэ кіэщі абы къытредгъэдзэжыну мурад зэрытщІарщ. Зи ахърэтыр нэху хъун ди анэр дызэрыт илъэсым и мазаем дунейм ехыжащ. Редакцэм и лэжьакІуэ ди гукъэкіыр къыддэзыіыгъахэм фіыщіэ фху-

дощі, фи лэжьыгъэм и хъер флъагъуу, узыншэу куэдрэ Тхьэм фигъэлажьэ! Мамэрэ папэрэ зеиншэт, апхуэдэу зрихьэліэри унагъуэу тіысахэт. Бынибгъу зэдагъуэтащ абыхэм, ахэр а зэман гугъум зыхуей дыхуагъэзащ, драгъэджащ, къыттеубгъуауэ, адрейхэм дыкъыкІэрамы-гъэхуу, гугъуехьу дапІащ. ЩІалиплІрэ хъыджэбзитхурэ дыхъурти, щІалэхэм псоми дзэм къулыкъу щащІащ, щытхъу тхылъхэр ди адэ-анэм къыхуагъэхьу. Хъыджэбзитхур унагъуэ драгъэхьащ, къытхуащ апхъэу зыри къагъэнакъым. Ди адэ-анэм къуэрылъху-пхъурылъхуу 28-рэ къащІохъуэ.

Иджыпсту адэжь пщіантіэм къыдэнар Шырыкъу Мухьэмэдщ. Ар Аргудан дэт курыт еджапіэ №3-м илъэс 25-рэ хъуауэ щолажьэ, и щхьэгъусэри абы щыlэщ. Куэд щlакъым «Урысей Федерацэм гъэсэныгъэмрэ щіэныгъэмкіэ щіыхь зиіэ и лэжьакlуэ» цlэ лъапlэр къызэрыфlащрэ. Зэанэкъилъхухэм яхэтщ МЧС-м илъэс куэд хъуауэ щылажьэ, цехым и унафэщІу щыта, сабий гъэсакІуэ, инженер. ЖыпІэнурамэ, папэрэ мамэрэ хэт еджэну хуейми пэрыуакъым, дэнэ хуейми ягъакІуэри

щІэныгъэ ирагъэгъуэтащ. Ди адэ Шырыкъу Хьэутий колхозым хэтащ, ухуакіуэу лэжьащ, нэгъуэщі Іэнатіэхэми пэрытащ и бынхэр зыри дыхуимы-гъэныкъуэн папщіэ. Шхын-щыгъын я закъуэтэкъым абы адрейхэм дакъызэрыхигъэщыну хуейр, щІэныгъэрэ ІэщІагъэкІи пэрыт дищіыну щіэхъуэпсырти, псэемыблэжу лажьэрт. ГушыІэрейт, цІыхум фІыуэ къалъагъурт.

Ди анэр унэгуащэу пщіантіэм дэсащ, унагъуэр зыхуей хуигъазэу, зэщІэкъуауэ школым дигъакlуэу, унэ лэжьыгъэхэр и зэманым тщІыжынымкlэ, унагъуэ lуэхухэр къыттегуэшауэ дигъэщІэнымкІэ и мамэ, къуажэри жылэри къехъуапсэу. зэрихуэнутэкъым, и унагъуэ, и бын зыхуей зыхуигъэувыжыртэкъым. Дызэреджэнт, цІыхум дызэрыхигъэгъуэщэнт и хъуэпса-

пІэ нэхъыщхьэр. Я лэжьыгъэм, унагъуэ Іуэхухэм къищынэмыщІа, колхозым хэту хъуам план

бжыгъэ ятыну я къалэнт. Я гугъуехьым ахэр гъэзэщіэнри щіыгъут. Дыбынунагъуэшхуэщ жаlэу зэи зыщІрагъэхауэ къытхуэщІэжыркъым абыхэм. ТІэкІу дыкъыдэкІуэтея иужь, дэри дэІэпыкъуэ гъу дыхъуащ, шэч хэмылъу.

А зэманым ди адэмрэ ди анэмрэ я закъуэкъым гугъу ехьар. Псори ІэнатІэ хьэлъэ зэрыіутар абыхэм я щапхъэкіэ къэдгъэлъагъуэу аркъудейщ.

Ди анэдэлъхубзэкІэ къыдэкІ газетыр ди анэм фІыуэ илъагъурт жыпІэнри, зыри жумы і эхэнри зыш, апхуэдизкі э ар абы игъэлъапі эрти. «Щапхъэ зытепхын защІэщ къытрадзэр, псори дыкъевгъаджэт», - жиlэу къыткlэлърихьэкlырт, абы тет псалъэ Іущхэм дыщІипІыкІырт. Еджэну Іэмал имы Іами, ар ш Іэны гъэм зэрыхуэпабгъэм и зы щыхьэтт газетыр, тхылъыр хъугъуэфІыгъуэшхуэу къызэри-

Сыт хуэдизу гугъу ехьами, ди анэр нэщхъейуэ зэй щытакъым, цІыху нэжэгужэт. Хэлъэтрэ зэфІэкІыу бгъэдэлъар къридгъэлъагъуэу жытІэнщи, ар дахащэу пшынэ еуэрт. ЦІыхум гулъытэшхуэ хуищІу щытащ. Ди анэр ціыхум егуэпэну фіэфіт Псалъэм и хьэтыркіэ, нысащіэ гъунэгъуу къэтІысамэ, унагъуэщІэщ, Іэджэ хуэны къуэ къыщіэкіынщ, жиіэрти, хуэфэщэн иІыгъыу кІуэрт, ехъуэхъурт. Нэхъыжьхэр езэшауэ, тіэкіу зыдгъэпсэхунщ жаіэрэ пщыхьэщхьэм къыдэтІысыкІамэ, жэрыгъэкІэ жэмыкуэ, лэкъум е нэгъуэщІ зыгуэр яхуищІырти игъэтхъэжхэрт. И Іэгу и Іэнэщ жыхуаІэм хуэдэт ди мамэ. Мэрем гъэш, мэрем джэдыкІэ жыхуэтІэхэр зэи унэм къыщ ихьакъым, бынунагъуэшхуэхэм, Іэщ зимыІэхэм чэзууэ яритырт. ДэІэпыкъуэгъуншэу, цІыхубз закъуэу ди хьэблэм дэсхэм я деж, ди хадэр хэтщіэн дыуха иужь, дигъакіуэурэ дадигъэіэпыкъурт. Мис апхуэдэ щапхъэхэр дигъэлъагъуу щытащ икІи ахэр куэдрэ ди гум къокіыж зэанэкъилъхухэм икіи дыхущіокъу ди анэм ещхь дызэрыхъуным.

Ди адэмрэ ди анэмрэ цІыху щабэу, ціыхуфіу, лъэпкъми хьэблэми фіыуэ къалъагъуу, пщІэ къыхуащІу, езыхэми ахэр ялъытэу дунейм тетащ. Зэрызэдэпсэуа илъэс 59-м къриубыдэу, абыхэм я зэхуаку нэІэ къыттету. Хадэ дахащэ зэрихьэрт дэлъалъагъуныгъэмрэ зэгурыІуэмрэщ, я дуней тетыкіэ дахэмрэ зыр адрейм зэры-Ціыху пэжт, захуэт, и мыіуэху лъэпкъ дэіэпыкъужымрэщ зи гугъу тщіа псор зэрихуэнутэкъым, и унагъуэ, и бын зыхуей абыхэм щіахузэфіэкіар. Я бын гъэзэрыхуигъэзэн фіэкіа нэгъуэщі къалэн сэкіэкіи, я хабээ зехьэкіэкіи ди адэ-анэр ди щапхъэщи, гулъытэ, гукъэкі диіэу, хабзэ тхэлъу дыпсэуфмэ, абыхэм дызытрагъэува гъуэгу пэжым дытетыфмэ, ди насыпщ. Дахуэарэзыщ! Абыхэм я напэр

зымыгъэукІытэн Тхьэм дищІ! *Шырыкъу Хьэутийрэ Тамарэрэ* я бынхэм къабгъэдэкІыу.

Къэбэрдей-Балъкъэрым, Къэрэшей-Шэрджэсым, Осетие Ищхъэрэ-Аланием я цІыхубэ артист, пшынауэ цІэрыІуэ Сэхъу Хьэсэн и ныбжьыр илъэс 70 ирокъу.

СЭХЪУМ и цІэ къыщраІуэкІэ, адыгэ пшынэм и макъ щабэ занщІзу тхьэкІумэм къоІуэ, апхуэдизу куууэ абы и гъащІэр лъэпкъ макъамэм пыщІащи.

1969 гъэм щыщІэдзауэ илъэс 40-м щІигъукІэ «Кабардинка» къэрал академическэ ансамблым и пшынауэу, гупым я музыкальнэ унафэщју лэжьащ. Ар Хьэсэн ІэщІагъэ зэрыхуэхъуам хъыбар гъэщІэгъуэн иІэщ. Абы и шыпхъухэр пшынауэти, ехъуапсэурэ езыми зыбжанэрэ къищтэри, хуэгъэтІылъыжакъым. Псом хуэмыдэу ар фІэфІтэкъым Хьэсэн и къуэш нэхъыжьым, абы щыгъуэм пшынэр нэхъыбэу бзылъхугъэ Іэмэпсымэу къалъытэрти. Ауэ щіалэ ціыкіум макъамэм хуищіа лъагъуныгъэр текіуащ а лъэпощхьэпохэм.

И унагъуэм щыхуагъэдахэртэкъыми, къуажэм дэт ЩэнхабзэмкІэ унэм кІуэурэ, Хьэсэн пшынэ еуэкІэ зригъэ-

Еянэ классыр къиуха иужькІэ, ар фермэм ягъэкіуэн мурад яіэт унагъуэм, арщхьэкІэ, Хьэсэн зигъэпщкІури, Налшык дэт курыт еджапІэхэм язым кіуэри щіэтіысхьащ, абы Сэхъур пшынэ хуиту щрагъауэрт, уэрэджы акІуэ гупми хагъэхьат. Ар къиуха иужькіэ, Бахъсэн игъэзэжри, уэрэд жыІэнымкІэ егъэджакІуэу школым уващ. Ауэ куэдрэ щымылажьэу къыІукІыжащ.

- Сэ згъэзащІзу сызрагъэсар урыс уэрэдт, ар сабийхэм яфІэгъэщІэгъуэн сыкъыlукlыжри, Бахъсэн дэт Щэнхабзэмкіэ унэм лэжьэн щыщіэздзащ. А гъуэгурыкіуэр нэрылъагъущ.

СЭХЪУ Хьэсэн: «Макъамэр **ЛЪЭПКЪЫМ И ПСЭЩ»**

лъэхъэнэм Бахъуэ БетІали абы щы-Іэти, сыту куэдми сыхуигъэса, сыт хуэдэуи къысщхьэпэжа сэ абы сызы-

хуиущияхэмрэ къызжи ахэмрэ. 1969 гъэм «Кабардинка» ансамблым пшынауэ къилъыхъуэу зэпеуэ иригъэкІуэкІырти, Сэхъур тегушхуэри хыхьащ. ЦІыху куэд къэкІуами, зэредаІуи щымыІ эу, пшынау эхэр псынщІ эу къаутІыпщыжырт. Хьэсэн и деж чэзур къыщысым, пшынэр къищта къудейуэ, гупым я унафэщ Аронов Евгений и нэр техуати, зэреуэр игу иримыхьауэ къыщыхъури, къыщІэкІы-

лІэн хуейуэ. Зыгуэр къыдэгушыІэ къыфІэщІри, Хьэсэн къыхуагъэлъэгъуа зэманым зы сыхьэткІэ къыкІэрыхуауэ кІуауэ арати, Ароновыр ней-нейуэ къеплъри: «Пщэдей гупыр Азие Курытым йожьэри, узыхуеинухэр піыгъыу сыхьэтыр щым вокзалым тет», - къыжриlат. Етlуанэ махуэм Сэхъур гъуэгу техьащ. Абы щыщ эдзауэ и пшынэр щІыпІэ куэдым къыщы-Іуащ. ЦІыху дапщэм я гукъыдэж а зы пшынауэм къиІэтыфами, дауи, иджыпсту зыми жиІэфынукъым, ауэ хъуакъым, - жеlэ абы. - Курыт школым лъэпкъым и пшынауэ нэхъыфІхэм язым и пщІэм хэхъуэ зэпыту къызэры-

Къыхэгъэщыпхъэщ Хьэсэн ансамблым щыхыхьа лъэхъэнэр абы и зыужьыгъуэм зэрырихьэлІар. Ахэр щІыпІэ куэдым ирагъэблагъэрт, хамэ къэралхэм щыІэт. ПцІыр сыткІэ щхьэпэ, хуабжьу гугъу щехьи къахуихуащ.

МафІэгум дису мазэ бжыгъэкІэ гъуэгу дытетт, - жеІэж абы. - Куэдрэ

мафІэгур къытхуихуащ пхъэмрэ фіамыщіымрэ дэ езым къэтлъыхъуэу дыщыдэта. Ауэ сценэм дызэрихьэу псори тщыгъупщэжырт. Гупыр хуабжьу дызэкъуэтт. Дыщызэгурымы Іуа къытхуихуакъым, кІуэаракъэ, ди Іуэху еплъыкІэ зэтемыхуэу дызэдэуа мыхъумэ.

Сэхъу Хьэсэн куэдым пшынауэ къудейуэщ зэрацІыхур. А композитор Іэзэм уэрэдищэм щіигъу и Іэдакъэ къыщіэкіащ, уеблэмэ а макъамэхэм псалъэ яхуэзытхыжар езыращ. Абы и уэрэдхэр ягъэзащІэ ди щІыналъэм щыцІэрыІуэ артистхэу Даур Иринэ, Кърым Иринэ, Сокъур Ольгэ, Хьэрэ-дурэ Динэ, Тхьэгъэлэдж Светланэ сымэ, нэгъуэщІхэми.

- Макъамэр лъэпкъым и псэщ, абы уриджэгункіэ Іэмал иІэкъым, ар зэрыщытам хуэдэу пхъумэн хуейуэ аращ. ЩІэ гуэр дунейм къытебгъэхьэнумэ, егугъу, ауэ щэнхабзэр зытет лъабжьэр щ!эпкъутэн щы!экъым, жегэ Хьэсэн. - Иджыкгэ эстрадэм телъыджэлажьэ гуэрхэр къыщохъу. Зы макъамэкІэ уэрэд зыбжанэ щатх щыІэщ. Апхуэдэ къэбгъэхъункІэ Іэмал иІэкъым. Иджырей технологиехэм я Іэмалхэр къагъэсэбэпурэ макъ зимы і экуэд утыкум къоджэразэ. СэркІэ компьютер зыхэмыІэба макъ къабзэрщ мыхьэнэ зиІэр. Аращ макъамэ нэскіэ зэджэри.

Хьэсэн илъэс бжыгъэ дахэ щрикъу махуэм (накъыгъэм и 30-м), хабзэ зэрыхъуауэ, ди республикэм и артист пажэхэр, езым гурэ псэкІэ фІыуэ илъагъу «Кабардинка» гупыр хэту пшыхь къыхузэрагъэпэщащ.

Сэхъум и махуэ лъапіэмкіэ дохъуэхъу, иджыри илъэс куэдкІэ лъэпкъым

хуэлэжьэну, и гуфіэгъуэ диіэтыну ди ЩОМАХУЭ Залинэ

Ленинград и ліыхъужьхэм я фэеплъу

гъущіхэкі заводым и гуп къыхэхамрэ зэрызэдэджэгурэ илъэс 80 зэрырикъум траухуа топджэгу зэпеуэ. А футбол зэхьэзэхуэ ціэрыіуэр 1942 гъэм накъыгъэм и 31-м щекlyэкlayэ щытащ бло- мылэнджэжагъым я дамыгъэ хъуащ. Ди кадэм ит Ленинград.

мурад ищащ лыхъужьхэм я фэеплъым щекіуэкіынущ футбол зэхьэзэхуэу 80. Дзэ шІыхьым и къалэ Налшык и «Спартак» щІэбэнащ команди 6. Топ джэгупІэм ихьащ Урысей ФССП-м и управленэу

Къэбэрдей-Балъкъэрым и суд прис- КъБР-м щыІэм, КъБР-м и Суд нэтавхэм ирагъэкlуэкlащ «Динамо»-мрэ хъыщхьэм, Арбитраж судым, «Налшык» Сталин И. В. и ціэр зезыхьэ Ленинград аэропортым, ведомствэм шіэмыт хъумакіуэ управленэу Налшык къалэм щыіэм я ліыкіуэхэр.

Ленинград а зэманым щекіуэкіа зэхьэзэхуэр быдагъым, лІыгъэм, къэтурнир мыиныр - Хэку зауэшхуэм и лыхъужьхэм яхуэтщ пщ эщ, ар и нэщэ-ИЛЪЭС 80 дэкlayэ, Урысейм и ФССП-м нэщ абыхэм зэрахьа ліыгъэр ціыхубэм зэи зэращымыгъупщэнум, - жиlащ Урысей пщІэ хуищІыну: абы теухуауэ къэрал псом ФССП-м и управленэў КъБР-м щыІэм судхэм я лэжьыгъэм ехьэлаауэ ягъэува щытыкіэр къызэгъэпэщынымкіэ и къудастадионым щызэхэтащ зэпеуэр. Кубокым мэм и унафэщіым и къуэдзэ Османов Зейтун.

БАХЪСЭН Азэмэт.

къытралъхьэрт губгъуэм кlуэуэ пщlэн, нартыху ятхъын хуейуэ, уеблэмэ шэ литр

Япэ игъэщыпхъэхэр яубзы

Къэбэрдей-Балъкъэрым и прокурор Хабаров Николай иригъэкІуэкІаш республикэм и хабзэхъумэ ІэнатІэхэм я унафэщіхэм я зэіущіэ. Абы хэтащ КъБР-м щыіэ МВД-м, Урысей ФСБ-м и управленэу КъБР-м щыІэм, Урысейм и Следственнэ Комитетым и Следственнэ управленэу КъБР-м щыІэм, УФ-м и ФСИН-м и Управленэу КъБР-м щыІэм, КъБР-м щыІэ УФССП-м я унафэщіхэр.

АПХУЭДЭУИ зэlущlэм кърихьэлlаш къалэхэмрэ районхэмрэ я прокурорхэр, къэрал кіуэці іуэхухэмкіэ органхэм я лэжьакіуэхэр, щіыналъэ следственнэ іэнатіэхэм я уна-

Зэіушіэм щытепсэльыхьащ зэгьэуіуа гупхэм щіэпхъаджагъэхэр ялэжьыныр къызэпыудыным, апхуэдэхэр къэхъуамэ къыщіэгъэщыным икіи зэпкърыхыным ехьэліауэ республикэм и хабзэхъумэ ІэнатІэхэм ирагъэкІуэкІ лэжьы-

КъаІэта Іуэхум щытепсэлъыхым къыхагъэщхьэхукІащ гу нэхъ зылъытапхъэхэмрэ ахэр зэфlэгъэкlынымкlэ Іэмалхэмрэ, уголовнэ Іуэхухэм хэплъэныр егъэф Іэк Іуэным, щ Іэпхъаджагъэхэм кърикlyа зэраныгъэхэр гъэзэкlуэжыным ехьэліауэ зэфіэхыпхъэхэр.

Ди газетым и къыкІэлъыкІуэ номерыр пщэдей къыдэкІынущ.

Гъуазджэмрэ щэнхабзэмрэ щыхагъэгъцазэ

«Платформа» институтым къигъэщІэрэщІэжащ Къэбэрдей уэрамым и «Периметр» арт-ІуэхущІапІэр. Гупыж зыщІхэм иджы Іэмал яІэщ гъуазджэмрэ щэнхабзэмрэ абы зыщыхагъэгъуэзэну, зыщагъэпсэ-

публикэм и сурэтыщІхэмрэ сурэттеххэмрэ я лэжьыгъэхэр, концерт щат, усэ пшыхьхэр щрагъэкІуэкІ. Абы и щапхъэщ ди лэжьэгъу, «Адыгэ псалъэ» газетым и сурэттех Іэзэ, УФ-м и гъэкІуэкІащ. Апхуэдэщ ятІэ гъэжьам гъуазджэмрэ щэнхабзэмрэ дра-Журналистхэм я зэгухьэныгъэм хэт ирилажьэ ХьэцІыкІу Миланэрэ гъэхьэхыну, зыгъэпсэхуакІуэхэр нэ-Къарей Элинэ и «Взаимосвязи» сурэтыщ Хъалил Миланэрэ я масвыставкэ Сурэтыщ гъуазджэхэмк тер-классхэр. Выставкэм иджыбла-Ткаченкэ Андрей и цІэр зезыхьэ му- гъэ Элинэ ирагъэблагъэри, абы зы-

Налшык къалэ администрацэм зейм гъатхэпэм щекІуэкІам къы- кърезыхьэлІахэм ІущІащ икІи яху**шыхьэрым зегъэужьынымкіэ и** пызыщэу и сурэтхэр мыбы щигъэлъэ- тепсэлъыхьащ и Іэщіагъэр къызэрыгъуэну зэрырагъэблэгъар.

гъэхьа си лэжьыгъэхэм къызэрытезмыгъэзэжыным сыхущІэкъуу сурэтыщІэхэр абы хуэзгъэхьэзыращ, - гъэ» концертыр игъэдэхащ икІи жеlэ Элинэ. - Выставкэм хэзгъэхьащ къекlуэлlахэм я нэгу зригъэужьащ тхыдэм и нэпкъыжьэ зытелъ пасэрей бжэхэм я сурэтитху. АбыхэмкІэ цІыху-ІУЭХУЩІАПІЭМ щагъэлъагъуэ рес- хэр къыхузоджэ блэкіамрэ нобэмрэ зэпызыщізу щыіз псори хуэсактыу

яхъумэну. Къарей Элинэ и гъэлъэгъуэныгъэм хыхьэу зэlущlэ щхьэпэхэр ира-

хихам, бжэ-шхьэгъубжэхэм яхуиІэ - Япэрей гъэлъэгъуэныгъэм хэз- еплъыкІэхэм, абыхэм ятеухуа и лэжьыгъэхэм зэрызаубгъуам. Пшыхьым хыхьэу къызэрагъэпэща «Гукомпозитор, музыкант Маршэнкъул Астемыр.

Къалэм зегъэужьыным, нэхъри щіэщыгъуэ щіыным, и теплъэр егъэфІэкІуэным зи лэжьыгъэхэр хуэгъэпса «Платформа» институтым и лэжьакіуэхэм я мурадщ щіэблэр хъыбэу кърашэлІэну

ТЕКІУЖЬ Заретэ. Сурэтхэр Къарей Элинэ трихащ.

Псынэдахэм и ІутІыжыгъуэт

Къэбэрдей-Балъкъэрым футболымкІэ и чемпионатым и гуп нэхъыщхьэм щекІуэкІ зэхьэзэхуэм и ещанэ джэгугъуэм щыщу щэбэтым щыга зэгущгиплым щыр зэрытемыгъэкIvavэ иvхащ.

АПХУЭДЭУ мамырыгъэкІэ зэбгъэдэкІыжащ Шэджэм ЕтІуанэ щызэпэщІэта «Шэрджэсымрэ» «Кэнжэмрэ». Футболеплъхэм я нэгу щІэкІащ зым нэхърэ адрейр нэхъ дахэжу топи 8. Республикэ чемпионатым зэрыщ идзэрэ кэнжэдэсхэм я командэм и дежкіэ иджырейр япэ текіуэныгъэ мащізу къэплъытэ хъунущ - ипэкІэ иригъэкІуэкІа зэІущІитІым ахэр къыщыхагъэщ ауэ щытащ.

«ЛогоВАЗ»-мрэ «Шэджэм-2»-мрэ я зи чэзу зэпеуэми нэхъ лъэщыр щызэхэк акъым. Гъэ джэгугъуэр жыджэру тек уэныгъитІкІэ къыщІэзыдза Шэджэм ЕтІуанэм и футбол командэм и ехъулІэныгъэхэр къызэпиудащ Бабугент щыщ командэм. Балъкъэр къуажэм щекІуэкІа зэпэщІэтыныгъэр 3:3-уэ иухащ.

2022 гъэм и республикэ чемпионатым и пэщ эдзэ зэ ущитІым къыщыхагъэщІа «Урыхум» и стадионым япэ очкор щызыІэригъэхьащ. Къэбэрдей-Балъкъэрым и футбол командэ нэхъыщхьэм и щІалэгъуалэ гупым абы дригъэкІуэкІа зэпэщІэтыныгъэр зэрытемыгъэкІуауэ, 2:2-уэ, иухащ.

Пашэм зэрыхуэфащэу Бахъсэн и «Автозапчасть»-р лъэ быдэкіэ зэхьэзэхуэм и саугъэт нэхъыщхьэм хуокіуэ. Прохладнэ щызэхэта зэlущlэм бахъсэндэсхэм я командэм япэ хэщІыныгъэр щрагъэгъуэтащ пэщІэдзэ зэпэщІэтыныгъичасть»-м «хьэщІэхэм» я гъуэм дигъэкІа топитхум альтуддэсхэм жэуапу къратыжыфар тІу къудейщ. Иджырей текІуэныгъэм иужькІэ бахъсэндэсхэм зэхьэзэхуэм и турнир таблицэм щхьэзакъуэ пашэныгъэр щаубыдащ.

Къэбэрдей-Балъкъэрым и чемпионым и ещанэ джэгугъуэм хыхьэу къыкіэлъыкіуэ махуэм зэхэтащ зэіущіищ. Ар Псынэдахэ и «Родник»-м и Іутіыжыгъуэт. Зэхьэзэхуэм и япэ зэіущічтіым мыджэгуа хэгъэрейхэр футболым зэрыхуэзэшар наГуэт. Накъыгъэм и 29-м абыхэм кърагъэблэгъа «Псыкуэд-Марвил»-м и гъуэм топ 13 худагъэк ащ. Хьэщ эхэм я насып къызэрик ар зэ закъуэщ. «Родник»-м чемпионатыр текІуэныгъэ дахэкІэ къызэІуихамэ, Псыкуэд и командэм и джэгукІэр мы гъэм зэкІэ яхузэтегъэува хуэдэкъым - зэlущlищ ирагъэкlуэкlам къыщыхагъэщ ауэ зэхьэзэхуэм и турнир таблицэм и иужьрей увыпІэм щытщ.

Зи чэзу текІуэныгъэр зыІэригъэхьащ «Ислъэмейми». Каменномост къуажэм щыї эу 3:1-уэ абы щыхигъэщіащ «Малка»-р. Псыкуэд и командэм хуэдэу малкэдэсхэми я Іуэхур мы гъэм кІуатэкъым. ТекІуэныгъэм и ІэфІагъыр зэи зэхэмыщІауэ ахэри къыкІэрыхухэм ящыщщ.

Апхуэдэ дыдэ щытыкІэм итщ «Псыгуэнсури». Чемпионатым хиубыдэу иригъэкіуэкіа зэіущічтіым къыщыхагъэщіауэ ари таблицэм и кізух увыпізхэм къыщынащ. Иужьрей джэгугъуэм и унэ щыlэу абы къыщефlэкlащ «Тэрчыр». Ирагъэкlуэкlа зэlущитіми щытекіуауэ джылахъстэнейхэр пашэхэм яхэтщ.

Къэбэрдей-Балъкъэрым футболымкІэ и чемпионатым и гуп нэхъыщхьэм щекіуэкі зэхьэзэхуэм и ещанэ джэгугъуэм мыпхуэдэ бжыгъэхэр кърикІуащ: накъыгъэм и 28-м: «Шэрджэс» (Шэджэм) - «Кэнжэ» (Кэнжэ) - 4:4, «ЛогоВАЗ» (Бабугент) - «Шэджэм-2» (Шэджэм ЕтІуанэ) - 3:3, «Урыху» (Урыху) «Спартак-Д» (Налшык) - 2:2, «Автозапчасть» (Бахъсэн) - «Искра» (Альтуд) - 5:2; накъыгъэм и 29-м: «Родник» (Псынэдахэ) - «Псыкуэд-Марвил» (Псыкуэд) - 13:1, «Малка» (Малка) - «Ислъэмей» (Ислъэмей) - 1:3, «Псыгуэнсу» (Псыгуэнсу) - «Тэрч» (Тэрч) - 1:3.

ЖЫЛАСЭ Замир

Къэбэрдей-Балъкъэрым футболымкІэ и чемпионатым и гуп нэхъыщхьэм зэхьэзэхуэр зэрыщекІуэкІыр										
	Командэхэр	Дж.	Къ.	3.	ΦΙ.	T.	Ο.			
1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12.	«Автозапчасть» «Шэджэм-2» «Тэрч» «Искра» «Ислъэмей» «Спартак-Д» «ЛогоВАЗ» «Шэрджэс» «Родник» «Кэнжэ» «Урыху» СШОР	3 3 2 3 2 3 2 2 2 2 3 1 3 3 0 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2	3 2 2 2 2 1 1 1 0 0	0 1 0 0 0 1 1 1 0 1	0 0 0 1 0 0 0 1 0 0 2 2	14-3 12-7 8-3 10-7 7-4 11-2 6-3 10-11 13-1 7-14 3-11 0-0	9 7 6 6 6 4 4 4 3 1 1 0			
13. 14. 15 . 16 .	«Къэбэрдей» «Псыгуэнсу» «Малка» «Псыкуэд-Марвил»	2 2 2 3	0 0 0 0	0 0 0	2 2 2 3	5-9 2-6 1-12 4-20	0 0 0 0			

Редактор нэхъыщхьэ ЖЫЛАСЭ Заурбэч

Редколлегием хэтхэр:

ЖьэкІэмыхъу Маринэ (унафэщІ-редактор), Ширдий Маринэ (унафэщІ-редактор), Къаншокъуэ Эллэ (жэуап зыхь секретарь), Къардэн Маритэ, Къумахуэ Аслъэн, НэщІэпыджэ Замирэ, Чэрим Марианнэ, шамешеахШ.

Езыгъэтхахэр «Адыгэ псалъэ» газетыр КъБР-м и Парламентымрэ Правительствэмрэ ирагъэтхащ (учредителхэр).

КъыдэзыгъэкІхэмрэ редакцэмрэ я хэщІапІэр 360030, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэ, Налшык къалэ,

Лениным и уэрам, 5

ТЕЛЕФОНХЭР: редактор нэхъыщхьэм, секретарым - 42-56-19; унафэщІ-редакторхэм - 40-48-54, 40-06-33; жэуап зыхь секретарым - 42-22-82; секретариатым - 42-22-66.

КЪУДАМЭХЭМ: политикэмкІэ, жылагъуэмрэ

лъэпкъ ІуэхухэмкІэ - 42-22-86; къуажэ гъащІэмрэ экономикэмкIэ-42-57-59; шэнхабзэмкIэ-42-75-36; егъэджэныгъэмрэ щІэныгъэмкІэ - 40-15-31; хъыбарыщІэхэмрэ спортымкІэ - 42-22-88, 42-60-53, 42-22-89; зэдзэкIакIуэхэм - 42-21-88; корректорхэм - 42-60-27; ЭВМ-м и операторхэм - 42-22-84; компьютер ІэнатІэм - 42-26-41; сурэттеххэм - 42-75-78,

Теддзэ тхыгъэхэм къыщыхьа бжыгъэхэм, къыщаІэта Іуэхугъуэхэм я пэжагъымкІэ ахэр зытхахэм нэсу жэуап яхь. Авторхэмрэ редакцэмрэ я Іуэху еплъыкІэр зэтехуэ зэпыту шыткъым.

Газетыр Іэ тезыдзахэм яхуэхьыныр и пщэ дэлъщ КъБР-м федеральнэ пощт зэпыщ Гэныгъэхэмк Гэ и управленэм. Тел.: 76-01-28, 76-01-10

Газетыр 2016 гъэм дыгъэгъазэм и 19-м Печатым и хуитыныгъэр хъумэнымкІэ Къэбэрдей-Балъкъэр щІыналъэ ІуэхущІапІ́эм ПИ №ТУ07-00117-м щІэту ятхащ Зы илъэсым газетыр 156-рэ къыдокІ

«Издательство «Южный регион» ООО-м щытрадзащ.

357600, Ставрополь край, ЕсэнтІыгу къалэ, Никольскэ уэрам, 5-А

корректорхэу Щоджэн Заирэ (1, 2-нэ нап.), Елмэс ФатІимэ (3, 4-нэ нап.). КомпьютеркІэ газетым и теплъэр ящІащ Ныр Саидэ, Щомахуэ Марианнэ, сурэтхэм елэжьар Бицу Жаннэщ.

Мы къыдэкІыгъуэм елэжьахэщ: жэуап зыхь

секретарым и къуэдзэ Джатокъуэ Марьянэ,

Номерыр «Адыгэ псалъэм» и компьютер ІэнатІэм щагъэхьэзыращ.

Газетым Іэ традзэн хуейщ сыхьэт 20-м, щытрадзар сыхьэт 20.00-рщ.

Индексыр П 5894 ● Тираж 2.041 ● Заказ №1078